БҮГҮ ЧУРТТАРНЫҢ ПРОЛЕТАРИЙЛЕРИ, КАТТЫЖЫҢАР!

1925 чылда үндезилеттинген

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕТТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

1961 ч. ЯНВАРЬ 12 ЧЕТВЕРГ № 10 (4800).

Өртээ 2 көп.

СЭКП ТӨП КОМИТЕДИНИҢ ПЛЕНУМУ

МОСКВА. (СЭТА). Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының Төп Комитединиң Пленуму ажылын Кремльдиң Улуг ордузунда январьның 11-де үргүлчүлээн.

Чугаалажыр айтырыгның ийигизин — 1960 чылда чер болгаш мал ажылының продуктуларын бүдүрер база күрүнеге садар талазы-биле күрүне планының болгаш социалистиг хүлээлгелериниң күүселдезиниң болгаш көдээ ажыл-агыйны улам ыңай хөгжүдер талазы-биле хемчегленниң дугайын чугаалажып көөрүнче Пленум кирген.

РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң даргазы Д. С. Полянский, Украинаның КП ТК-ның бирги секретары Н. В. Подгорный бо айтырыг талазы-биле илеткелдерни бир дугаарында кылганнар.

КОММУНИЗМЧЕ ТИИЛЕЛГЕЛИГ БАЗЫМ

Коммунистиг күш-ажылдың база бир бүдүрүлгези

МОСКВА. (СЭТА). «Трехгорная мануфактура» комбинаттың Ф. Э. Дзержинский аттыг аргыг фабриказының коллективинге коммунистиг күш-ажылдың бүдүрүлгези деп атты тывыскан. Комбинаттың аргыкчылары, будукчулары болгаш өске-даа ажылдакчылары Культураның В. И. Ленин аттыг бажыңынга чыглып келгеннер.

Комбинаттың фабрика комитединиң даргазы Н. Ф. Мариненков коммунистиг күш-ажылдың бүдүрүлгези деп атты фабрикага тывыскан дугайында хүндүлелдиң бижиин аргыкчыларның төлээлекчилерингe диңмиттиг адыш часкап турда тывыскан.

Чүве чугаалаары-биле ажылчыннар болгаш инженерлер индирче удаа-дараа үнүп турганнар. Чедип алган чедиишкиннери дээш аргыкчыларга изиг байырын олар чедирип турганнар. А чедиишкиннер шынап-ла кайгамчыктыг. Фабриканың коллективи чеди чылдың сөелгү чылында төлевилээн күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүнүн болгаш деригниң деңнелин эрткен чылын-на ашкан. Ол дээргe — чүгле чаа техниканы болгаш мурнакчы технологияны дидимибиле нептереткениниң эвес, харын база коммунистиг күш-ажылдың шалыпчыларының болгаш бригадаларының шимчээшкинин калбаа-биле хөгжүткениниң түңнели-дир. Комбинаттың аргыкчылары Совет Эвилелинде күш-ажылдың эң-не бедик бүдүрүичүлүүн—бир ажылчынга онааштыр шакта 204 километр пес кылырын бо чылын чедип алырын шиитпирлээннер. Ол болза, чеди чылдың сөелгү чылында планнаан деңнелден 20 хуу бедик болур.

Хуралдың киржикчилери чеди чылдың үшкү чылында социалистиг хүлээлгелерни улуг сорук кириишкин-биле хүлээп алган. Трехгорчулар ниити продукцияны бүдүрер талазы-биле чыл планын декабрь 26-да күүседирин, пландан ажыр 20 тонна аргыгны, 150 муң метр белен эвес болгаш ийи миллион метр белен пестерни ажылдап үндүрерин айтып алган. 70 тонна хөвеңни болгаш аргыгны камнап алыры көрдүнген.

Бригаданың кайгамчыктыг тиилелгези

МОСКВА, (СЭТА). Кривой-Рогтуң бассейнниң чугула үлетпүр тудугларында ажылдап турар экскаваторщиктер Иосиф Галенконуң, Иван Яковенконуң, Анатолий Глобаның болгаш Николай Прохоренконуң коммунистиг күш-ажыл бригадазы шылгараңгай бүдүрүлгечи чедиишкинни чедип алган. СЭКП Төп Комитединге, Совет чазакка, эш Н. С. Хрущевка чоруткан чагаазында олар боттарынга алган хүлээлгелерин ажыр күүсеткен дугайын дыңнатканнар. 1960 чылда бригада 190 муң кубометр довуракты казып үндүрген ийикпе, азы бадылаттынган нормаларны ийи катап ажыр күүсеткен. Ам бригада 1963 чылдың үлүүнде ажылдап турар. СЭКП ТК-ның январь Пленумунга алдар кылдыр чеди чылдың онаалгазын 4 эвес, а 3 чылда күүседирин болгаш Э-505 экскаваторнуң ажылдап кылыышкынын 200 муң кубометр довуракты казып үндүреринге чедирерин шиитпирлээн.

Экскаваторщиктерниң адынга чоруткан байырлыг чагаазынга Н. С. Хрущевтуң бижип турары болза:

— Бистиң улус ажыл-агыйывыстың капитал тудуг ышкаш ындыг чугула участогунга бригаданың чедип алган кайгамчыктыг чедиишкиннеринге силер-биле кады өөрүп тур мен. Чер кастырар машинага ажылдавышаан, силерниң чедип ап шыдаан түңнелдериңер болза, ол нарын механизмни ылап шиңгээдип алган дугайын, бедик мергежилдиң дугайын, силерге бүзүреттирген техниканы хайыралыг камнап, бедик көргүзүглерлиг кылдыр, коммунистиг ёзу-биле ажылдаарынга чайгылыш чок чүткүлдүн дугайын чугаалап турар-дыр.

Чүгле боттарыңар эки ажылдап турар эвес, харын база тудугэптээр ажылдарның механизациязының ниити көдүрлүүшкүнү дээш, тудугнуң хуусааларын кызырары дээш демисешпишаан, боттарыңарның ажылыңарның дуржулгазын өске бригадаларга дамчыдып берип турарыңарны мактаары черле үүлдүг деп Н. С. Хрущев медеглеп турар.

СОВЕТ КИЖИЛЕРНИҢ БЕДИК КӨДҮРЛҮҮШКҮНҮ

СЭКП ТК-ның Пленумунуң ажыттынганының болгаш СЭКП-ниң XXII съездизин чыылдырарының дугайында медээни чер бүрүде улуг өөрүшкү-биле уткуп турар

Пленумга алдар кылдыр

Таганрогтуң металлургтары көдээ ажыл-агыйны механизастаар фонд кылдыр чүс-чүс тонна каңны, дыка хөй хоорзаларны, прокатты пландан ажыр бүдүрген. Көдээ ажыл-агый андазыннарының чалгыннарын кылыр чүгле үш каът каңны безин 400 тонналы онаалгага немештир январь айда бүдүрген. Ажаап алыышкынның «Таганрожец СШ-75» дээр экижиткен тургузуглуг 5 чаа машиналарын комбайн заводунга хуусаазындан эрте эптеп кылган.

Мурнуу Киргизияның Алмалык шахта эргелелиниң дагжылары чеди чылдың үшкү чылында пландан дашкаар касканы баштайгы эшелон хөмүр дажын чүдүрүп чоруткан. СЭКП ТК-ның Пленумунга алдар кылдыр Төрээн чуртка бистиң белээвис ол деп киргиз шахтёрлар медеглээннер.

Минск области Солигорнуң калий комбинадының чаа даг-капитал участогу баштайгы продукциязын айыткан хуусаазындан 7 ай бурунгаар бүдүрүп үндүрген. Январьның төнчүзүнге чедир аңаа муң-муң тонна калийлиг дусту — колхозчу шөлдерге үнелиг чемишчидилгени кылып үндүрер апаар.

Усть - Каменегорскиниң коргулчун бүдүрер Ленин аттыг комбинады күгүрлүг кислотаны бүдүрер деңнелиниң талазы-биле 1965 чылдың санынче кирипкен. Ол үнелиг продуктуну колдуунда-ла көдээ ажыл-агыйының минералдыг чемишчидилгелерин кылырынга ажыглаар.

(СЭТА).

СЭКП Төп Комитединиң Пленумунуң ажыттынганының болгаш СЭКП-ниң XXII съездизин чыылдырарының дугайында медээни ажылчы чоннар чер бүрүзүнде улуг сонуургал-биле таныжып турар.

Чурукта: Кызылдың көдээ ажыл-агый техникумунуң сургуулдары СЭКП ТК-ның Пленумунуң дугайында материалды солундан номчуп тур.

Фото С. ФЕОКТИСТОВТУУ.

Сорук кириишкин

ШАГААН-АРЫГ. («Шынның» корр.). СЭКП Төп Комитединиң Пленуму ажыттынганынга холбаштыр чоннуң бедик көдүрлүүшкүннүг күш-ажылы бүгү черлерде қалбарган. Улуг-Хем районда «Партияның XX съездизи» колхозтуң тудуг бригадири эш Балчый-оолдуң чугаалааны болза:

— Бистиң бригалавыс 350 олуттуг чаа клубту Пленумга уткуштур доозарын хүлээнген турган. Демниг күш-ажылдың түңнелинде клуб январь 10-да ажыглалга кирген. Ол клуб танцылаар залдыг, библиотекалыг, культура-массалыг ажыл чорударынга өске-даа таарымчалыг өрээлдерлиг.

СЭКП-ниң өөлчеглиг XXII съездизин чыылдырар дугайында Пленумнуң доктаалын радио дамчыштыр дыннаан, бригаданың кежигүннери улам сорук киргеш, каш дапкыр күжениишкинниг ажылдаар деп турарын эш Балчый-оол дыннаткан. Бригада бо чылын чуртталга бажыннарындан аңгыла 12 автомашиналарга гаражты, 2000 хойга болгаш 3000 инекке чаа кажааларны кылыр.

Бригаданың амгы кол кичээнгейин бо чылдың тудугларынга 1000 кубометр ыышты белеткеп алырынче угландырган. Тойлукта болгаш Хендергеде звенолар бо хүннерде 900 кубометрни белеткээн.

„Өөк“ совхозтуң механизаторларында

Бии-Хем районнуң «Өөк» совхозунуң механизаторлары СЭКП ТК-ның Пленумунга күш-ажылчы белектерлиг ужуражыр дээш хайыышкынныг ажылдааннар.

Механизаторлар инженер Станкинниң удуртулгазы-биле 19 трактор андазыннарын, 10 автомашиналарны, 14 тракторларны болгаш көдээ ажыл-агыйның өске-даа машиналарын септээннер. Трактористер Васильченко, Толстиков, Попов, Михайлов, дарган Апарин, слесарь Белоногов олар хүн нормазын үргүлчү 130 — 150 хуу күүседип турарлар.

СЭКП ТК-ның Пленумунуң дугайында информастыг дыннадыгны танышкан хурал аңаа эрткен. Механизаторлар совхозта бүгү техниканы септелгезин бирги кварталда доозарын болгаш часкы тарылганы кыска хуусаада, бедик агротехниктиг байдалга эрттирерин хүлээнгеннер.

Чаа-чаа тиилелгелерже

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының Төп Комитединиң өөлчеглиг Пленуму бистиң Төрээн чуртувустуң үрээ — Москва Кремлиниң Улуг ортузунда ажыттынган болгаш ажылдап турар бо төөгүлүг хүннерде чүткүлдүг ажылдап, хүн бүрүде нормамны 150 хуудан өрү күүседип, бедик шынарлыг продукцияны бүдүрүп тур мен. Ол дээргe, Төрээн Коммунистиг партиямның Төп Комитединиң Пленумунга мээң күш-ажылчы белээм болуп турар.

СЭКП-ниң өөлчеглиг XXII съездизин 1961 чылдың октябрь 17-де чыылдырар дугайында партия Төп Комитединиң январь Пленумунуң доктаалы күш-ажылчы чаа-чаа тиилелгелерже бистерни, бүгү ажылчыннарны улам сорук киирди. Бүгү чуртка, бүгү делегейге төөгүлүг улуг ужур-дузалыг ол болуушкунга — СЭКП-ниң XXII съездизи ажыттынар хүнге чедир 1961 чылдың — чеди чыл планының үшкү чылының онаалгазын күүседиримни хүлээнип ап тур мен. Чыл планын октябрь 17-ге чедир хуусаа бетинде күүседир дээш социалистиг чарышты калбартырынче бүдүрүлгелериниң бүгү ажылчыннарын кыйгырып тур мен.

М. ОМЧУЛА,
Кызылдың автосептелге заводунуң ажылчыны.

Тудугжуларның белээ

СЭКП ТК-ның Пленумунга областың совхозтарының тудугжулары улуг белектерлиг ужурашканнар. Олар эрткен чылын капитал тудугга чарыгдаарынга көрдүнген 8 миллион рубльди долузу-биле шиңгээдип алган. Чүгле чуртталга тудуунга 3 миллион рубльди чарыгдаан.

Чаа чылдың бүдүүзүнде совхозтарның 150 ажылчыннарының өг-бүлелери чырык, чылыг бажыңнарны алган. «Кызыл партизан» совхоз 20 чуртталга бажыннары тудар тургаш, 40-ни туткан, а «Элегес» совхозтуң тудугжулары пландан дашкаар чүгле малчыннарга безин 8 чуртталга бажыннарын тудуп доозар дей бергеннер. «Элегес» совхозтуң тудугжулары бригадир Кара-оол, бызанчылар Бек-оол, Морозов, Багай-оол болгаш өскелер-даа бүдүн чартык норманы күүседип турарлар.

БҮДҮРҮЛГЕ КОМАНДИРИ

Үлетпүрде, тудугда, транспортта болгаш чуруттуң улус ажыл-агыйының бүгү-ле адырларында бедик бүдүрүкчүлүг чаа техника—машиналар, механизмнер, станоктар, агрегаттар калбаа-биле ажыглаттынып турар. Оларны долу күчүзү-биле ажыглаары, бүдүрүлге чорудулгаларын механизасчыдары болгаш комплексилиг механизацияны, автоматчыдылганы шиңгээдири улус ажыл-агыйын шалыпкын темпилер-биле хөгжүдериниң кол аргазы болур.

Бо чугула айтырыгларны амыдыралга боттандырып чорударынга улуг рольду бүдүрүлгениң техниктиг удуртукчулары—тускай мергежилдиг кадрлар ойнаар ужурлуг.

Бистиң областың бүдүрүлгелеринде, тудуг, транспорт организацияларында боттарының хүлээлгелерин төлептиг күүседип турар инженер-техниктиг удуртукчулар эвээш эвес.

Кызылдың дааранылга комбинадының кол инженери Ольшевский, хлеб заводунуң техниктиг удуртукчузу, аныяк инженер Семенов, пиво заводунуң кол инженери Вальдман олар бүдүрүлге чорудулгаларын механизасчыдарының, ажыглаттынмайн турар иштики курлавырларны шиңгээдириниң, күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн бедидериниң болгаш продукцияның бот-үнезин чиигелириниң айтырыгларын чедиишкинниг шиитпирлевишаан, ажылды организакчы бедик деннелге удуртуп, хамаарышкан коллективтериниң хүндүткелин чаалап алганнар.

Ол бүдүрүлге черлери чоокку үеде бүдүрүлгеге комплексилиг механизацияны болгаш автоматчыдылганы шиңгээдириниң оруунда турарын демдеглезе чогуур.

Кызылдың № 2 чүк АТК-зының кол инженери А. Козлюк автомашиналарның техниктиг септелгезин болгаш хыналдазын өң эки шынарлыг чорударын организастаан. Оон түңнелинде АТК-ның хөй-хөй чоларлары төөгүлүг чеди чылдың онаалдаларын хуусаа бетинде күүседир дээш патриотчу демиселге улуг чедиишкиннерни чедип ап турарлар.

Бүдүрүлгениң техниктиг удуртукчузу бодунуң коллективинин мурнунга бүгү талазы-биле төлептиг үлегер-чижээн көргүзүп турган ажылчыннарны чаа-чаа чедиишкиннерже хей-аът киирер, ол шыкаш коммунистиг ёзу-биле ажылдаарының, өөрениринiң болгаш чуруттаарының чаңчылдарынга өөредир чугула хүлээлгени күүседир ужурлуг.

Областың үлетпүр бүдүрүлгелеринде, тудуг, транспорт организацияларында коммунистиг күш-ажылдың бригадалары болгаш шалыпчылары деп ат дээш демиселди калбартып чорударынче улуг кичээнгей салып турар техниктиг удуртукчулар эвээш эвес.

Коммунал ажыл-агый АТК-зының кол инженери Лощенко, бус-турбина станциязының кол инженери Ширяев, автосептелге заводунуң кол инженери Никитин оларның бо талазы-биле эки ажылын онзалап демдеглээри чугула. Бо эштер бүдүрүлгеге чаартылганы, чогаадыкчы болгаш рационализаторжу саналдарны калбартыр, оларны шиңгээдир талазы-биле улуг ажылдарны чорутканнар.

Удуртулганың эрги, хожудаңгай методтарындан ам-даа үштүнмаан, бүгү ажылдарны бажың иштинден удуртурунга чаңчыккан, ажыл-агыйжы эвес, коллективтен хоорук техниктиг удуртукчуларның бисте барын демдеглээри чугула.

«Коммунтудуг» септелге-тудуг эргелелиниң кол инженери Гапонов тудуг ажылдарынга чаа техниканы ажыглаарын өң кошкак организастап келген. Эргелелдиң складында дыка хөй санныг бедик бүдүрүкчүлүг чаа механизмнер, станоктар үр үе иштинде ажыглал чок чыдып турар, а тудуг объектилеринде ажылдарның кол нуруулуун хол-биле кылып турар. Ажылчыннарга ол донгун, каржы чоруун көргүзүп келген.

Ол ышкаш № 1 чүк сөөртүр АТК-ның кол инженери Бакеев, алгы заводунуң техниктиг удуртукчузу Зайцев олар боттарының хүлээлгелерин чогуур деннелге чедир күүседип шыдавайн турарлар. Чижээ, алгы заводунуң кидис идик кылыр цегинде дүк дыраар машинаны ажыглалга киирбээнинден күш-ажылдың бүдүрүкчүлүү өспейн турар, кылып үндүрүп турар продукцияларның шынары кончуг чавыс.

Кажан удуртукчу ажылдакчылар боттарының хамаарылгазында кижилерден негелдени суларатканда оларның коллективке ат-алдары кудулаар болгаш удуртулганың дээштин, принциптин төгейленир дээрзин ындыг ажылдакчылар билзе чогуур.

Техниктиг удуртукчуларның бир кол хүлээлгези — бүдүрүлгеге техниканың айыыл чок чоруун болгаш күш-ажылдың камгалалын хандырарының дүрүмнерин шыңгыы сагыырын хайгааараары болур. Бо талазы-биле Элегестиң шахта өргелелинде болгаш облпотребсоюзтуң тудуг өргелелинде (кол инженерлери эштер Чащухин, Розова) улуг четпестер барын демдеглезе чогуур. Эрткен чылдың дургузунда «Кызыл-Хавак» шахтазында техниканың айыыл чок болуруун четпес сагып келген, ол ышкаш облпотребсоюзтуң тудуг объектилеринге аар, чиик кемдээшкиннер эрткен чылын каш удаа болгулаан. Бо чоруктарның кол чылдагааны чүгле бүдүрүлгеге техниканың айыыл чок чоруун хандырарының дүрүмнерин хажытканының түңнелинден болгулааны илереән.

Күш-ажылдың хоойлузун ёзугаар бүдүрүлгеге чаа кирген ажылчыннар баштай техниктиг өөредилгени ыяавыла эртер, а өске бүгү ажылчыннар чылда 1-2 катап тускай мергежилдериниң талазы-биле шылгалда тудар, ол ышкаш ажыглаттынып турар бүгү машиналарның, механизмнернiң долганып, шимчеп турар кезектерин халыптаар, кажаалаар ужурлуг. Чамдык бүдүрүлгелерде күш-ажылдың хоойлузунуң негелделерин шыңгыы сагыырынче техниктиг удуртукчулар чогуур кичээнгей салбайн турары окта шын эвес.

Коммунизмниң материал-техниктиг баазазын тургузарынга, үлетпүрнүң, тузугнуң, транспорттуң хөгжүлдезиниге моон соңгаар чаа-чаа чедиишкиннерни чедип алырынга улуг рольду ойнаар техниктиг удуртукчуларны бүгү тала-биле деткиири, оларга практиктиг дуза чедирери, оларның ролюн улам бедидеринче кичээнгейни күштелдирери партия, совет органнарның чугула сорулгазы.

ИЛЬИЧИНИҢ ТЫВА ДУГАЙЫНДА БОДАЛЫ

Сураг чарлыг Саян дагның өвүрүнден
Шурап баткан Улуг-Хемниң эриинге кээп,
Ильич башкы тура дүшкеш, делгем тынгаш,
Имирээрти караан көргеш, ханы бодаан:
Турк дылдыг бурунгунуң эвээш Тыва
Дүдүскектиг балар шагның ыраандан бээр
Улуг-Хемниң бажы болур кончак черде
Үё-човуур кинчизинде шылап чыдар.
Оларның бо иези боор хеминиң суун
Орус, хакас, вогул, осяк ишчип тур бис.
Диле хап каан чудук салдап бадып чыдар:
«Дириг бис» деп медээзиниң демдээ ол-дур.
Удатпас оң—уйгундардан оттур силер.
Улуг орус иенер дег хайгаарай бээр.
Енисейниң эстип соолбас агымы дег,
Эң-не мөнге найыралга чурттай бээр бис.
Саян биле Таңды дааның аразында
Сайзыралдың чырык оду кыва бээр оң.
Эзн чыдар хову, шынаа чуртуңарга
Элбек байлак чуртталганы тудар силер!

Ондар СЕГЛЕНМЕЙ.

СОВЕТ КИЖИЛЕР ЫНДЫГ АК-СЕТКИЛДИГ

СТАЛИНО. (СЭТА). Мындыг таварылга хевир талазы-биле алырга өске-даа муң-муң таварылгалар-биле бир дөмей, ынчалзажок анаа эвес байдал-биле дыннаалып турар: Макеевка хоорайда чурттап турар пенсионер Надежда Павловна Золоторог солуушкун черинге 3600 рубльди эккелген... Чок, ол солуур ужурлуг эрги акшалар эвес, а чаа акшалар болган, Надежда Павловнаның ол акшаларны эккелген ужуру мындыг.

Күрүне банкызының область конторазының эргелекчизи М. В. Ермоловтуң чугаалааны: январь 2-де Макеевканың Киров аттыг металлургия заводунуң кол конторазының албан кылыр черинге ажыткан солуушкун черинге солуп алыры-биле хереәжен кижи дөрт муң рубльди эккелген. Кассир Лидия Погиба чазыг кылган: ол, эрги дөрт муң рубльди хүлээп алгаш, дөрт муң чаа рубльди ол кижиге берген.

Болган таварылганың дугайын районнуң чурттакчылары билип каан. Ынчангаш ол-ла солуушкун чериниң кассазынче телефоннап эгелээн. Лидия Погибаның кады ажылдап турар эштери—металлургия заводунуң ажылчыннары, инженерлери болгаш албан-хаакчылары болган таварылгада дүвүреп, эживисти ындыг байдалга артырып кагбас, акшаны чыггаш, четпес түңнүң орнун төлээринге белен бис деп медеглеп турганнар.

Ынчааргa Надежда Павловна Золоторог коксхимиктиг заводта санакчылап ажылдап турар бодунуң уруу Ада Григорьевна Чишаеваның дузаламчызы-биле кассирниң чазыын илереткен. Ынчангаш артыр алган 3600 рубльди кассага дедир эгидип берген.

Пландан ажыр

СТАЛИНГРАД. (СЭТА). «Трактородеталь» завод чеди чылдың үшкү чылын эки эгелээшкин-биле уткаан: бүгү-ле цехтерге хүн нормалары бүдүн-чартык болгаш ийи катап ажыр күүсеттиниш турар.

Заводтуң коллективи январьның баштайгы он хонуктарының дургузунда онаалгадан ажыр кылганы 7 муң ажыг санныг артык кезектерни көдээ ажыл-агый машиналарынга кылып, көдээже чоруткаш, ону СЭКП ТК-ның Пленумунга турасказаткан.

Ол бүдүрүлгениң директору С. Л. Семеновтуң чугаалааны:

— Чеди чылдың үшкү чылын калбак план-биле эгелээн бис. Бистиң заводувус көдээнин ажыл-ишчилерингe эрткен чылдыындан 12 хуу хөй артыкшылдыг кезектерни бээр.

Чаа хоорай

АЛМА-АТА. (СЭТА). Казахстанның карта чуруунда чаа, дөртен дугаар—Чу хоорай демдеглеттинген. Ол болза казахтың демир оруунуң улуг белдири, Джамбул областың свёкла тарыыр база малчын районунуң төвүдүр.

Чунуң чигир заводу свёкланың баштайгы дүжүдүн болбаазырадырыбиле келир күзүн хүлээп алыр, улуг эзт комбинады, холумак мал чеми кылыр заводтуг элеватор чоокку чылдарда ажыглалга кирер. Хоорайның чурттакчылары—30 муң кижи.

Чу болза ажылчыннар суурундан хоорай апарган. Амгы үеде келир үенин хоорайларының үндезини шак ындыг 142 суурлар Казахстанда саналтыып турар.

Ийи механизатор 18.570 центнер свёкланы өстүрген

ЛЬВОВ. (СЭТА). Бусск районнуң «Шлях Ленина» колхозунуң механизаторлары А. Макогон биле З. Морда олар 60 гектар шөлге 18.570 центнер чигир свёкланы өстүрген, азы 50 кижиниң ажылын күүсеткеннер. Бир центнер свёкланың бот үнези 67 көпеек болган.

Механизаторлар чаңгыс уннуг свёкланы өстүрген. Ол чорук свёкланы ажаап өстүрерде болгаш болбаазырадырда күш-ажылдың чарыгдалдарын дыка кызырарынга, агротехниктиг хуусааны сагыырынга ужур-дузалыг болган.

Бо чылын ол колхоз свёклага тускайлаан бүгү шөлдерге чүгле чаңгыс уннуг свёкланы тарыыр деп шиитпирлээн.

УЛУСЧУ ИНИЦИАТИВАНЫҢ КҮЖҮ

Кызылдың пассажирлер АТК-зының клувунга кызылчылар долдур чыглып келгеннер. Чыылганнар Чадана хоорайда улусчу театрның артистериниң чогаадыкчы ажылынын отчёду — оон концерт программазын көөрүбиле чедип келгеннер.

Улусчу театрның артистериниң концерти ол коллективтиң «Бистиң районувус, бистиң хоорайывыс» деп ыры-хөгжүмүүг көргүзүү-биле эгелээн. Көдээ артистер кыска көргүзүг-биле Чөөн-Хемчик районнуң, Чадана хоорайның ажыл-ишчилериниң чечектелип орар амыдыралын, ол районнуң «Октябрь 30 чылы» колхозта сураглыг хойжу, Социалистиг Күш-ажылдың Маадыры Ооржак Лопсанчапты болгаш районнуң өске-даа мурнакчы кижилерин чечен сөстүң күжү-биле алдаржыдып илередип көргүзүп шыдааннар.

Улусчу театрның ыраажызы, ол районнуң «Искра» колхозунуң огородчузу Ондар Биче-Сарыгның «Бай-ла Хемчиим», «Чашпы-Хем» ырларны өткүр болгаш ыяңгылыг хоюг ырлаанын көрүкчүлер сеткил таалап дыннаанар. База коллективтиң күүсеткени «Геологтар», «Мээн өөнүүм, эш альбатрос», «Дээр» деп ырларны чыылганнар сонуургалдыг дыннааннар.

Улусчу театрның концерт программазындан демдеглеп кагза чогуур чүве болза, оон бодунуң артистериниң чогаатканы ырлар, танцылар, одуруглар болур. Маңаа Семён Бухтуевтиң Тываның чогаалчыларынга турасказаткан «Саян даглары» деп ырызы, Ким Григорьевтиң тургусканы «Чараш угулзалар» деп танцызы хамааржыр.

Ниитизи-биле улусчу театрның артистериниң концертерин транспортчуларның коллективинге чыглып келген кызылчылар сонуургап көрбүшаан, бот инициативаның күжү-биле биче эвес баштайгы ол чедиишкинни чедип алган театрның чогаадыкчы коллективинге өөрүп четтиргенин илереткеннер.

Улусчу театрның артистери дүүн хөгжүм-шин театрынга «Чылда чээрби куда» деп катырынчыг шоодуглуг шинни кызылчыларга бараалгадып көргүскеннер.

СОВЕТ ТУРГУЗУУШКУН

Көдээ Совет болгаш мал ажылы

Бистиң Кызыл-Чыраа көдээ Советке хамааржып турар «Ак-Эрик» колхозтуң экономиказының үндезини — Тес-Хемниң өске-даа колхозтары-биле бир дөмей, ниитиниң мал ажылы. Ынчангаш көдээ Советтиң бүтү ажыл-чорудулгазы, ылангыя оон колхоз бүдүрүлгезинге удуртулгазы колхозта ниитиниң мал ажылының чеди чыл планын күүседиринче угланган. 1958 чылда турган деннел-биле алырга, мал ажылының хөй орулгалыг кол алыры — хойларның баш саны 1961 чылдың эгезинде 1,9 катап азы 15100 баш турганындан 29315 баш чедир өзер. Бир хойдан кыргын алыр дүк ортумаа-биле 2,5 кг болуп, дүктүн ниити чыылдазы 2604 центнерге чедер ийикпе азы 1958 чылдыындан 9 катап көвүдээр. Эт бүдүрүлгези 2610 тонна, сүттүү —885 тонна болур. Бир саар инекке онаштыр ортумак саалда 1958 чылда 1070 кг турганындан 1500 кг чедир өзер.

Көдээ ажыл-агыйны улам ыцай хөгжүдүрүнүң тодаргай хемчеглерин, ылангыя курлавырларны тып, ажыглаарының оруктарын айыткан СЭКП ТК-ның декабрь (1959 чылда) Пленумунуң шиитпирлерин күүсетпишаан, бистиң колхозчу ажылчылеривис үстүнде айыткан планнарны хуусаа бетинде күүседир дээш, чеди чылдың ийиги чылында бедиткен хүлээлгелерни ап, оон күүселдези дээш колхозта партия, совет болгаш ажыл-агый органнарының удуртулгазы-биле организастыг ажылдаанар.

Көдээ Советтиң сессияларынга болгаш күүскомнуң хуралдарынга тургустунгулаан кол-кол айтырыглар колхозтуң мал ажылының хөгжүлдезинің чыл планы, фермаларның боттарынга алган социалистиг хүлээлгелери канчаар күүсеттинип турары, ол-бо участоктарда четпестер үүге болдунганы, ону чайладырының талазы-биле колхоз баштаар чери кандыг хемчеглер ап турарыл дээн чижектиг кол угланыышкынныг турган. Чижээ, 1960 чылдың бирги кварталында болган сессияга колхозта мал кыштаглаашкынының чоруп келген байдалын болгаш чаш малдарны камгалап ап турарының дугайында, колхоз даргазының оралакчызы Э. Чоодунуң илеткелин чугаалажып көрген бис. Хойларның часкы кыргылдазының кампаниязының үезинде күүсекчи комитеттиң хуралын Шара-Нуурга барып кылгаш, анаа ол участокта хой кыргылдазының чоруп турар байдалын чугаалажып, бар четпестерни илередип, практиктиг дузаны көргүскен. Күүскомнуң ындыг көжүп чоруур хуралын төп сүт-бараан фермазынга база эрттирген. Колхоз бүдүрүлгелериниң харысалгалыг участоктарынга күүскомнуң көжүп чоруур хуралдарын кылыры дыка ажыктыг. Бир талазында, чугаалажыр айтырыгны күүском кежигүннериниң бүтү талабиле таныжып ап, амыдырал-биле холбаштырып көөрүн хандырар, ийи талазында, чугаалажыр айтырыгны шиитпирлээринге ук бүдүрүлге адырының коллективиниң калбак киржилгезин база хаара тудар болгаш үндүрер шиитпир канцеляржы байдалдан бүрүн чайлаан турар. Август айда болган сессияга 1960 чылда колхозта ниитиниң малдарының баш санын өстүрериниң планының канчаар күүсеттинип турарының дугайында зоотехник эш Бумбаның илеткелин алган. Октябрьда болган XI сессияның хүн айтырыы — колхозта мал кыштаглаашкынының байдалы болган.

Бо айтырыгларны баш удур белеткээринге көдээ ажыл-агыйның доктаамал комиссиязы (даргазы депутат эш Балчар) болгаш күүскомнуң кежигүннери идепкейлиг киржип турар. Депутат эвес активчилери база бо ажылче хаара тудуп турар бис.

Советтерниң организас-массалыг ажылында бир өң кол үүл болаз үндүрген шиитпирлериниң күүселдезин чер-черге хынап, организастаары болур. Бо дугайында бистиң көдээ Совет, оон күүскому чамдык ажылдарны база чорудуп турар. Чижээ, мал кыштаглаашкынының белеткелиниң чоруп турарының дугайында XI сессияның үндүрген шиитпириниң күүселдезин ноябрьның бирги чартында фермалар айыбиле хынап, организастыг хемчеглерни ап чоруткан. Анаа малчын депутаттарны, фермалар эргелекчилерин, мал ажылының тускай эртемниглерин киириштирген бис. Оон түннелинде, мал кажааларының тудугларының планы ажыр күүсеттинген, ыраккы кыштагларже сиген сөөртүлгези организастаттынган, чамдык кыштагларда чедир кылдынмайн турган септелге-чылыглаашкыннар доозулган. Төп сүт-бараан фермазынга кызыл булунну ажыглалга киирген, бүгү коданнарга минералдыг чемни — дуслу хандырган. Ол ышкаш хойларның часкы кыргылдазының дугайында күүскомнуң хүлээп алган шиитпириниң күүселдезин чогуур өйүнде организастаан болгаш хыналданы чоруткан. Ынчангаш дүк кыргылдазының талазы-биле алган хүлээлге күүсеттинген. Колхоз бо чылын хой бүрүзүнден ортумаа-биле 2,1 кг дүктү кыргын ап, оон ниити чыылдазын 392 центнерге чедирип, чыл планын 111 хуу күүсеткен, а күрүнеге дүк садарының хүлээлгези база чедиишкинниг күүсеттинген.

Кожавыс Берт-Даг көдээ Совединиң социалистиг чарыжыстың түннелин эрткен чылдың бирги чартында үндүрген турган бис. Күүскомнуң хуралында төп сүт-бараан фермазының социалистиг хүлээлгелериниң канчаар күүсеттинип турарын чугаалашкан. Ындыг болза-даа көдээ Совет, оон күүскому социалистиг чарышты ам-даа эренгей, кошкак удуртуп турарын миннип демдеглээри чугула. Маңаа чижек кылдыр, чеди чылдың ийиги чылында шөөр малдарның баш санын өстүрериниң планын, төрүүр 100 баш малдарга онаштыр бүгү үүзүн малдарның чаш төлүн онча-бүрүн камгалап алыр дээн хүлээлгевисти болгаш мал чемнерин белеткээриниң планын ыракта-ла чедир күүсеттээнин айтырга-ла четчир. Эт бүдүрериниң чыл планы 112 хуу, сүттүү—100 хуу күүсеттинген болза-даа белеткен хүлээлгелер чедир күүсеттинмээн.

Мал ажылын хөгжүдериниң өң кол сууру чер ажыл-агыйын сайыралып, мал чемнери культураларның тарылга шөлүн калбартыр, оларның ажаалдазын агротехниктиг негелде өзугаар чорудуп тургаш өлбек дүжүттү алыр, сиген шөлдерин калбартыр, суггарылга системазын экижидер деп сорулга турзажок, ону ажыл-херекке боттандырып күш четпейн турар бис. Көдээ Советтиң болгаш колхоз баштаар чериниң ажылында бар четпестерниң бирээзи харын-на мында болуп турар.

Көдээ Советтиң 20 депутаттарындан 5 кижи мал кадарып, 2 кижи ферма эргелекчилеп, онаашкан ажыл-херээнге чүткүлдүг, эки ажылдап турарлар. 1960 чылдың дургузунда көдээ күүскомга малчыннардан янзы-бүрү негелделиг 13 билдириишкиннер кирген, оларга болур-чогуурга-биле таарымчалыг харылар бердинген. Депутаттар боттарының округтарынга отчёттарын берип, сонгукчулар-биле харылзаалыг ажылдап турар. Хойжулар: А. Сүрүн, Лайдып Мөге, бригадир С. М. Алдын-Херел, башкы Делгер, Хайын, зоотехник Ю. Балчар чижектиг эки ажылдап, чоннуң идегелин күүседип турар депутаттар бисте бар.

Чеди чылдың үшкү чылы —1961 чылда колхозтуң ниитиниң мал ажылының планының күүселдезин хандырар, СЭКП ТК-ның январь Пленумунуң үндүрер шиитпирин амыдыралга боттандырар дээш бүгү улустуң демиселинге идепкейлиг киржир төлөде бистиң көдээ Совет улам-на эки ажылдаар.

Колхозчу малчыннар ам СЭКП ТК-ның январь Пленумунга алдар болдурган чарышка киришкеш, ниитиниң малдарының кыштаглаашкынын өткен чылдың чогуур үезинге бодааргa чедиишкинниг чорудуп, малдың төрүттүнген чаш төлдерин менди камгалап ап турарлар. Декабрь айда төрүттүнген 15 бызаалар, 80 хураганнар болгаш анайлар менди ажаап алдынган. Үлегерлиг кыштаглаашкын болгаш төрөөн мал бүрүзүнден чаш төлду онча-бүрүн камгалап өстүрери дээш соцчарыш фермалар аразында, тус-тус малчыннарның аразында калбарган. Колхозчу малчыннар СЭКП Төп Комитединиң январь Пленумунуң үндүрер шиитпирин ажыл-чорудулгага тодаргай программа кылдыр хүлээп ап, ону амыдыралга боттандырарынга бүрүн шиитпирлиглер.

Д. ЛАХОВ,
Кызыл-Чыраа көдээ күүскомнуң даргазы.

Колхозтуң дарганы

Тес-Хем районнуң «Чодураа» көдээ ажыл-агый артелиниң аныяк дарганы Дажы Айыыжы ам ында он чыл улай дарганнап ажылдап турар. Бо үениң дургузунда ол хамаарышкан ажылынга харысалгалыг, эгелээн херээн хынамчалыг кылып дооспаанда оожургавас, эш-өөрүнге дынангыр деп мактадып, болунуң үе-чергези аныяктарга күш-ажылчы үлегерин көргүзүп турар.

Төрөөн колхозунуң ажыл-агыйының улам ынайгы хөгжүлдезинге техника-чепсектиң ролю кончуг улуг дээрзин билип, Дажы болунуң профессиязынга чоргаарланып турар. Ол янзы-бүрү машиналарның, аттың, тракторнуң, шанактарның, тергелериниң болгаш өске-даа көдээ ажыл-агый машиналарының чамдык көзекторин септээринге болгаш белеткээринге мергежээн.

Идепкейлиг дарган фермаларга, кыштагларга болгаш суурнуң бажыннарынга барып, кижилерге ажыктыг ажылды кылып турар.

Сөзү, фотозу Ч. Шулуу-Маадырныы.

Часкы тарылгага белеткелди дүргедедир

Саадап турар

Бай-Тайга районнуң Сталин аттыг колхозу 1961 чылдың часкы тарылгазынга белеткелдерни кончуг хожудадып турар. Артель сорттуг үрезин белеткеп албаан, тарылга шөлүн чүгле 19 хуу чемишчиткен, эрткен чылын тараа культураларының бир гектарындан чүгле 4 центнер, картофельдин гектар санындан 13 центнер чөгенчиг дужүттү алган.

Колхоз бо чылын 1300 гектар тараа культураларын тарыыр планныг, ындыг турбуже чоокка чедир 11 тонна кызыл-тас, 74 тонна арбай, 48 тонна сула үрезиннери четпес. Көк-суланын, чаңгыс чылда үнер сигеннин үрезиннери ам-даа 164 тонна четпейн турар. Ам бар 93 тонна үрезиннер четче арыглаттынмаан, сарайда кушкаштар дою болу берген чыдар.

Тарылга шөлүнге 1500 тонна өдек, хүл төгөр планныг, декабрь 24-ке чедир чаңгыс-даа тонна өдек төктүнмээн. Хову бригадазында быжыглаан 72 кижини, 18 аътты орта ажылдатса чогуур. 12 тракторларның чүгле 3-жү септеттинген, 10 андазын, 11 сеялка, оон ангыда илиирлер септеттинмээн. Хову бригадазының бригадирлери Дыртык-Кара, Серин-оол бригадага быжыглаан күштү ажылдатпайн, үрезин арыглаарын организаставайн келген. Белеткелдерде четпестерни чайладыры шыңгыы негеттинип турар.

Н. ДОПАА.

Хожудаашкында

Чеди чылдың үшкү часкы хову ажылының эгелээр үези чоокшулап келген, а аңаа белеткел Улуг-Хем районнуң чамдык колхозтарында дыка хожудап турар. «Чодураа» колхозта байдалды маңаа чижек кылдыр көргүзүп болур.

Шагаан-Арыг СТС-те 7 кижи состав-тыг колхозчу механизаторлар ажылдап турар. Олар сөөлгү хүннерге чедир ийи «ДТ-54», ийи «МТЗ-5» тракторларны септеп дооскан. Оларның аразында У. Чамбал, С. Виктор, Дагбалдай болгаш өскелер-даа өки ажылдап турар.

«Чодураанын» часкы хову ажылын чүгле ол дөрт тракторлар хандырып шыдавас болгай. Өске хамык тракторлар, көдээ ажыл-агыйның кожулда машиналары кайдал? Оларны кажан септеп белеткээрил? Бо айтырыглар колхоз баштаар черин (даргазы эш Темир-оолду) дүвүретпейн турары элдеп.

Эрткен чылдын бо үезинде колхозтуң техника септелгези 30 хуу ашкан турган, а ам 5 хуу безин четпээн. Оон кол чылдагааны удуртулганың кошкаанда. Шаг-үе манавас. Ажылдың графигин тургузуп, хову ажылынга бүгү белеткелди дүрген доозар үе келген.

С. БЫШТАК-ООЛ.

Профэвилел организацияларынга удуртулганы күштелдирер

Сүт-Хөл районда ниитизи-биле 550 ажыг кежигүннерден тургустунган профэвилелдериниң 18 организациялары ажылдап турар. Олар ажыл-агый болгаш культура-тургузуушкунунуң талазы-биле районнуң мурнунда салдынган сорулгаларны шиитпирлээринче ажылчыннарны болгаш албан-хаакчыларны организастаарынга улуг рольдуг.

Районнуң коммунал-хандырылга болгаш тудуг конторазында профэвилел месткому тудугжулар ортузунга күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн бедидери дээш социалистиг чарышты багай эвес организастаан. Оон түннелинде контора эрткен чылын 22 аал ишти чурттаар 6 чуртталга бажыннары тудар планын хуусаа бетинде дооскаш, 700 дөрбелчин метр шөлдүг чуртталга бажыннарын пландан ажыр тудуп эгелээн болгаш оларның ханаларын тургузуп дооскан. Контораның ажылчыннары район төвүнде уруглар садының тудуун база ажыглалда киирген. Олар ам школаның, эмнелгениң тудугларын хайныышкынныг чорудуп турарлар. Бо коллективте эш Попугур бригадирлээн тудугжуларның бригадазын, ылангыя тудугжулар эштер Докпак, Дүтээ, Маадыр-оол, Данзынай болгаш өскелерни-даа чурттакчылар улуу-биле мактап турарлар.

Сүт-Хөл СТС-те профэвилел организациязы механизаторларның күш-ажылын эки организастап келген. Ол коллектив эрткен чылдың дөртү кварталында трактор септээр планын декабрь 20-де 130 хуу күүсеткен. Ындыг механизаторлар Күжүгет, Ортун-оол, чолаачы Дурновцев олар боттарының чыл планнарын дыка ажыр күүсеткилээн.

Ажылчын, албан-хаакчыларны профэвилел кежигүнүнде хандыкшыдар болгаш оларның күш-ажыл сагылга-чурумун быжыглаар талазы-биле районнуң сан-хөө органнарының каттышкан коллективтеринде местком (даргазы эш Шулунов) багай эвес ажылдаан. Ында бот-тывынгыр уран чүүл бөлүмүн база организастап тургускан. Оон ойнакчылары ажылчы чоннарга сонгулун концерттерни доктаамал көргүзүп турар.

Ындыг болза-даа районнуң чамдык черлериндe профэвилел организацияларының ажылында улуг четпестерниң барын демдеглезе чогуур. Чижээ, Сүт-Хөл райпозунда местком кадрлар ортузунга кижизидилгелиг ажылды сөөлгү үеде шуут кошкаткан. Месткомнуң даргазы турган эш Овчаренко боду безин ажылын каггаш чоруткан. Райпонуң белеткелдер конторазының директору Парчин, инструктору Павуу олар арагалаар чоруккa сундуккаш, ажылындан үндүрткеннер.

Чамдык профэвилел организациялары ажылчын, албан-хаакчыларның амыдырал-чуртталгазының айтырыгларынче кичээнгейни четпес салып келген. Районнуң чамдык колхозтарында эмнелге ажылдакчылары болгаш кино механиктери ажыл төлевирин чамдыкта 2 ай чедир үеде ап шыдавайн баар таварылгалар бар.

Ажылчы чоннарның культурлуг дыштанылгазын организастаарынче кичээнгей кошкак салдынган. Кышкы үеде массалыг хаактаашкын амдаа эгелевээн. Районнуң Культура бажынынга концерттер, танцылар чоруваайн турар. СТС-те болгаш райпода таарымчалыг кылдыр деритинген кызыл булуннар бар-даа болза ында профэвилел месткомнары (даргалары эштер Гудовская, Шокпаа) оларны культура-массалыг ажыл чорударынга ажыглавайн, харын үргулчу-ле шоочалыг тургузуп келген.

Районнуң профэвилел организацияларының ажылынга партийжи удуртулга четпес тургустунган. Райпода, райкүүскомда болгаш СТС-те партия организациялары, а ол ышкаш СЭКП райкомунуң оргкилдизи профэвилелдериниң район болгаш чер-чер комитеттериниң ажылын сонуургап көрбейн, оларга хүн бүрүнүн дузазын чедирбейн келгенин үстүнде фактылар тодаргай херечилеп турар.

Массаны кижизидериниң школазы — профэвилелдериниң ажылын эжижидип, чеди чылдың үшкү чылының планныг онаалгаларын хуусаа бетинде күүседиринче массаны организастаар, ажылчыннарның, албан-хаакчыларның күш-ажыл сагылга-чурумун быжыглаар херекке оларның ролюн улам-на бедидери чугула.

Н. ЧЫРТАКПАН.

Татьяна Васильевна Корюшкина Кызылдың № 2 уруглар яслизинин кижизидикчизи. Ол уруглларга кончуг ынак, эптиг-ээлдек. Чурукта: Т. В. Корюшкина уруглар ортузунда. Фото С. Феоктистовтуу.

ОРГАНИЗАС-МАССАЛЫГ АЖЫЛДЫ — ЧАА СОРУЛГАЛАРНЫҢ ДЕННЕЛИНЧЕ

Каа-Хем районнуң Көк-Тей көдээ Совединиң ажылчы чоннары төөгүлүг чеди чылдың улуг чаагай сорулгаларын хуусаа бетинде күүседир дээш, бистиң бүгү чуртувустуң улустары-биле бир дөмей улуг күжениишкиниг ажылдап, ажыл-агый болгаш культура тургузуушкунунда биче эвес чедиишкиннерни челип алган.

Көдээ Советтиң девискээринде «Совет Тыва» болгаш «Бурунгаар» колхозтар организас-ажыл-агый талазы-биле улам-на быжыглап турар, оларның экономиказы хөгжүп, колхозчу массаларның амыдыралының материал-культурлуг деннели бедип турар. Колхозтарның экономиктиг хөгжүлдезинің үндезининге колхозчу суурлар өзүп калбарган. Суг-Бажы, Зубовка суурларда каш-каш чүс чуртталга бажыннары, чеди чылдың школалары, интернаттар, кижи, малдың эмнелгелери, клубтар, библиотекалар, көдээ магазиннер, хлеб быжыыр черлер, чүвар бажыннар дээш, культура-амыдыралдың, бүдүрүлге-ажыл-агыйының оон-даа өске тудугдары бар. Колхозтарда көдээ ажыл-агыйның тускай эртемниглери, кадарчы, саанчы, механизатор, тудугжу кадрлар, көдээ интеллигенциянын кадрлары өскен.

Шоолуг-да эвес үеним дургузунда чедип алдынган бо бүгү сорук-киришкиннер чедиишкиннер болза бистиң төрөөн Коммунистиг партиявыстың болгаш Совет чазаавыстың колхозчу араттар дээш хүн бүрүнүн сагыш салыышкынының, ада дузаламчызының ачызы деп, Көк-Тей көдээ Советтиң ажылчы чоннары кончуг эки билип, ханызы-биле өөрүп турарлар. Олар төрөөн колхозтарын улам-на бижыглаар, оларны моон-дай артык күүш-шыдалыг ажыл-агыйлар, а колхозчуларның амыдырал-чуртталгазын улам байлак, культурлуг болдуруп алыр деп, шак ындыг чаңгыс аай сорук чүткүл-биле, шак ындыг чаңгыс аай сагыш-сеткил-биле чурттап, ажылдап турарлар.

Хамык үжүр чүдел дээрге, ажылчы чоннуң ол чаагай күзел-соруун партия биле чазаатыр совет улустун мурнунга салып турары улуг сорулгаларынга үндезилеп, билдиг углап, башкарарында болуп турар. Маңаа кол болгаш шиитпирлиг рольду ажылчы чоннар депутаттарының Соведи ойнаар үжүрлүг. Көк-Тей көдээ Совет болгаш оон күүскому бо угланыышкында биче эвес ажылды кылган дээрзи базала маргылдаа чок.

Ындыг болза-даа Көк-Тей көдээ Советтин, оон күүскомунун амгы үедеги ажыл-чорудулгазы чаа сорулгаларын негелделеринге ыракта четпейн турар. Ажыл-агый болгаш культура-тургузуушкунунуң сорулгаларын чедиишкиниг шиитпирлээри чер-чер Советтиниң организас-массалыг ажылының бедик деннелинден, оон кайы хире шын тургустунганындан бүрүн хамааржыр.

Көк-Тей көдээ Советтиң, оон күүскомунуң ажылының практиказындан ап көөрге, олар ажылдың ол эң чугула участогунга — организас-массалыг ажылга улуг четпестерни болгаш частырыгларны болдуруп турарлар. Фактыларны ап көрээли.

Көдээ Совет сессиялар чыылдырарының чурумун хажыткан. Конституция өзугаар чылда ол 6 сессия чыылдырарының орнунга, эрткен чылын үүгле 4 сессияны чыылдырган. Ынчаарга Советтиң 9-ку сессиязын май 24-те, а 10-кузун— октябрь 19-та азы барык 5 айлар эрткен соонда чыылдырган. Сессияларны эрттиреринің баштайгы белеткелин багай чорудуп, айтырыгларны белеткээринге депутаттарны; ылангыя доктаамал комиссияларны болгаш активти кончуг кызыы киириштирип кедген.

Күүскомнуң херек эмгелели сандаргай байдалда туруп турар. Совеетин бижик документилериниң ажаалга-кадагалалында кандыг-даа корум-чурум чок болгаш херек эмгелелинин дугайында саавырны шуут хажыткан. Оон ужурундан дыка хөй документилер үрелгилээн болгаш читкилээн. 1959 чылдың 4-ку, а эрткен чылдың 9-ку болгаш 10-ту сессияларының протоколдары чок, оларның читкени-даа, бижиттинмээни-даа билдинмес, 8-ки сессияның протоколу четче бижиттинмээн. Бир эвес көдээ Советтин сессиязының протоколу, ылангыя шиитпири ышкаш, шак ындыг чугула документини сессияга хүлээп албайн турар чүве болза, ол сессия салдынган сорулгаларны амыдыралга боттандырарынче депутаттарны, калбак активти болгаш колхозчу массаларны кыйгырып, мобилизастап турар өзүлүг организакчы трибуна болбайн баар дээрзи билдингир. Көк-Тей көдээ Советте байдал шак-ла ындыг. Сессияларның хөй нуруузунда-ла шиитпир хүлээп алдынмаан.

Конституция өзугаар алырга, Совет бүрүзүнүн сессиязынга депутаттарның үштүн ийи кезии олурушканда ол ам күштүг болур. Ол дурумну Көк-Тей көдээ күүском ийи таварылгада хажыткан. Көдээ Совет 20 депутаттан тургустунган. Конституцияның негелдезин өзугаар сессия бүрүзүнге бүгү депутат, азы эвээш дөөнде-ле 13 — 14 депутат олурушканда күштүг болур турда, 8-ки болгаш 10-гу сессияларга үүгле 11 болгаш оон-даа эвээш депутаттар олурушкан. Ындыг сессиларны күш чок деп санаар ужурлуг. Оон ынай сессияларга тургускан айтырыгларны чугаалажып көөрүнге депутаттарның киржилгези кошкак. Бо-ла бүгү четпестер болгаш хажыдыышкыннар сессияларга баштайгы белеткелин багай чорудуп, айтырыгларны белеткээринге депутаттарны; ылангыя доктаамал комиссияларны болгаш активти кончуг кызыы киириштирип кедген.

Күүскомнуң херек эмгелели сандаргай байдалда туруп турар. Совеетин бижик документилериниң ажаалга-кадагалалында кандыг-даа корум-чурум чок болгаш херек эмгелелинин дугайында саавырны шуут хажыткан. Оон ужурундан дыка хөй документилер үрелгилээн болгаш читкилээн. 1959 чылдың 4-ку, а эрткен чылдың 9-ку болгаш 10-ту сессияларының протоколдары чок, оларның читкени-даа, бижиттинмээни-даа билдинмес, 8-ки сессияның протоколу четче бижиттинмээн. Бир эвес көдээ Советтин сессиязының протоколу, ылангыя шиитпири ышкаш, шак ындыг чугула документини сессияга хүлээп албайн турар чүве болза, ол сессия салдынган сорулгаларны амыдыралга боттандырарынче депутаттарны, калбак активти болгаш колхозчу массаларны кыйгырып, мобилизастап турар өзүлүг организакчы трибуна болбайн баар дээрзи билдингир. Көк-Тей көдээ Советте байдал шак-ла ындыг. Сессияларның хөй нуруузунда-ла шиитпир хүлээп алдынмаан.

Сонгукчуларның чагыглары чер-чер Советтери бүрүзүнүн ажылының программныг документизи болуру билдингир болгай. Хынаалдаан илерээни болза, Көк-Тей көдээ күүском ындыг чагыгларны мөөнеп, оларны күүседириниң хемчеглерин Советке бадылаттаан болган. 1959 чылда ажылчы чоннардан 46 янзы-бүрү билдириишкиннер болгаш хомудалдар көдээ күүскомга киргеи. Оларның кандыг-даа дамзы, демдеглелдери чок, 15 билдириишкин болгаш актыларны кым-даа көрбээн болгаш каяа-даа шиитпирлевээн, а 1960 чылда көдээ күүскомга чаңгыс-даа билдириишкин болгаш хомудал кирбээн. Бүдүн Совет, оон күүскому бүдүн чылды өттүр ажылдап турган чүве болганда, чондан оларга чаңгыс-даа билдириишкин кирбээн дээрзинге бүзүрээри берге. Бо байдалды үүгле көдээ күүскомнун, ылангыя оон удуртукчуларының ажыл кыдбазы-биле, харын ажыл-херекти дыка сандаратканы-биле тайылбырлаар херек.

Чер-чер Советтериниң организас-массалыг ажылы — көдээге ажылагый болгаш культура тургузуушкунунуң сорулгаларын чедиишкиниг шиитпирлээринин үндезини. Ынчаарга, Көк-Тей көдээ Советте бо ажылдың багай тургустунганының ужурундан ажыл-агыйның, культура-чырыдыышкынының чамдык участоктарында улуг четпестер бар болуп турар. «Бурунгаар», «Совет Тыва» колхозтар ажыл-агый хөгжүлдезинин талазы-биле районнуң өске колхозтарындан хожудап турар. Ол чорук көдээ Совет болгаш оон күүскому колхоз бүдүрүлгезин четпес удуртуп турарын херечилеп турар.

Культура-амыдыралдың айтырыгларын ап көрээли. Шиитпирлеттинмейн турар айтырыглар мында база дыка хөй. Школаларны, интернаттарны, эмнелге пунктуларын, культура-чырыдыышкынның албан черлерин кышкы байдалдарга белеткээри эң чугула болгаш харысалгалыг айтырыг. Көк-Тей көдээ күүском бодунун ол дорт хүлээлгезин четпес күүсеткен. Үстүнде айыттынган албан черлериниң септелгези багай кылдынган, оттулар үүгүлбиле хандыртынмаан, ажыл үспезинин аргазы-биле ам доң ыяшты улур сөөртүп, одап турар. «Бурунгаар» колхозта уруглар яслизинин бажынын дөрт чыл иштинде тудуп келгеш ам-даа дооспаан, а «Совет Тыва» колхозта эмнелге пунктузунун бажыны амдыгаа чедир ажыглалда кирбээн.

Школаны амыдырал-биле холбаштырар дугайында партия биле чазактың чугула айтыышкынын Көк-Тей көдээ күүском, оон даргазы эш Чамбалдоо күүсетпейн турар. Өөренникчилернин күш-ажыл мастерсказын ажыдар дугайында айтырыгны көдээ күүскомнуң мурнунга удаадараа тургузуп турган болзажок, ындыг мастерская амдыгаа чедир ажыттынмаан. Оон ужурундан өөренникчилернин күш-ажыл өөренир уроктары харын школага, интернатка, столоваяга, хлеб быжыыр черге чөөргеннээр, арыгдан ыяштаар «ажыл»-биле солуттунуп турар.

Көдээ Советтиң болгаш оон күүскомунуң чугула сорулгаларының биреэзи—колхозчу суурларны чаагайжыдып, ногаанчыдары. Ындыг турбуже, олар бо талазы-биле база-ла боттуг ажыл чорутпаан. Зубовка болгаш Сут-Бажы суурларда дыка хөй бажыннарның крышазы чок, херимниг бажыннар ховар, ногаанчыдыга ажылы барык чоруттунмайн турар. Школаларның өөренмелери эрткен чылын алаян кезек ыяштарны олуртсажок, ажаалгазы багай болганындан оларның хөй кезии кургап калган, эрткен күзүл суурларда чаңгыс-даа дөс ыяш олуртунмаан.

Күүском даргазы Чамбалдоо, секретары турган Чаш-оол сан-хөө чурумунга каржы хажыдылганы кылып турганнар. Шалың фондузунга артык чарыгдалдарны болдуруп, эмнелге, клуб ажыдакчыларынга 2 ай чыгыы үенин шалынын төлеваян, дыка хөй өрегелерден ботонаалга үндүрүүн хавырыш албаан, а Чаш-оол 839 рубльди шалың фондузундан самчыгдаан.

Бо бүгү ыдыжыр арга чок четпестер болза көдээ Советтин организас-массалыг ажылынын сандаргай байдалда туруп турарының ужурундан болуп турар. Көдээ күүскомнуң даргазы эш Чамбалдоонуң мурнуку төөгүзү кымга-даа билдингир. Ол кандыг-даа ажылга чорааш, ажыл-херекти үргулчу буураашкынга таварыштырып келген, ам Көк-Тей көдээ Советтин ажылыг база-ла шак ындыг байдалда чедиргеи. Чамбалдоо чоннуң аңаа көргүскенн улуг идегелин бедин-биле үнелеп күүседириниң улуу, харын амыдырал-чуртталгазынга төлеп чок үүлгедиглерни кылып, чонга ат-алларын, хүндүткелин чидирген. Көк-Тей көдээ күүскомнуң ажылы шак ындыг сандаргай турда, Каа-Хем райкүүскомнуң оон-биле эптежип турары кончуг элдеп чүве! Үстүнде айыттынган фактылардан чогуур түннелдерни кылып, ол Советтин организас-массалыг ажылын үндезини-биле эжижидиринче угланган хемчеглерни дарый алыры оон хамаарышкан райкүүскомундан шыңгыы негеттинип турар.

«Шыннын» рейд бригадазының кежигүннери:
Ч. АВЫК, колхозчу.
Н. БАЛЧЫЙ-ООЛ, башкы.
М. МОМБУЖАЙ, «Шыннын» тускай корр.

Мурнакчы цех

Областың культура эргелелинин типографиязының коллективи СЭКП ТК-ның январь Пленумунга күш-ажылчы белектиг ужуражыр дээш социалистиг чарышты калбарткаш, бедик көргүзүглерни чедип алган.

Цехтер аразында калбарган чарышка парлаар цех (начальниги А. Жаров) декабрь айның бүдүрүлге планын 107,7 хуу күүсеткеш бирги черни алган. Ол цех коллективтиң цехтер аразынга шилчиир кызыл тукту үш ай дургузунда салбайн келген.

Бригадалар аразында шилчиир кызыл вымпелди Т. Щеглова удуртукан бригадага тывыскан. Ол бригаданың кежигүннери ажыл нормазын 125 хуудан кудулаттайн турарлар. Ылангыя парлакчылар Евдокимова, Сипкина, Бражников, Коршунов олар өң бедик көргүзүглерни чедип ап турарлар.

С. ОЮН.

Чонга таарымчалыг

Эрткен чылын «Тере-Хөл» колхозка почта доктаамал эвес, чамдык боранаашкын үезинде он хонуктарда безин келбейн баар турган.

Ам бистиң колхоз Кызыл хоорайга хамааржып турар апарганы-биле холбаштыр бо чылын почта чедирилгезинин эжижээнин номчукчулар чугаалажып турар. Область солуннары үнген хүнүнде бистиннге база тараттынып турар апарган.

С. Седип.

* * *

Улуг-Хем районда «Партиянын XX съездизи» колхозтуң почтачызы К. Зояны Арыг-Бажы суурнуң чону мактап турар. Чоннуң парлалга чагыдылгазын болгаш бижик харылзаазын ей-шаанда тарадырынга ол идепкейлиг ажылдап турар.

Моон-биле кады фермаларга, бригадаларга парлалга тарадылгазын база ынчаар тургузары күзенчиг. Бо айтырыгже колхоз баштаар чери, ында парторганизация кичээнгей салыры негеттинип турар.

С. Тас-оол.

МАЛ КЫШТАГЛАДЫЫШКЫНЫН— КИЧЭЭНГЕЙНИҢ ТӨВҮНГЕ ТУРГУЗАР

Колхозчу малчыннарда

БАЖЫН-АЛААК. (Телефон-биле). Чөөн-Хемчик районнуң «Искра» колхозунуң малчыннары СЭКП ТК-ның Пленумун күш-ажылчы белектерлиг ужуранналар.

Амгы үеде шупту 37 кыштагларда колхозтуң эрткен чылын белеткээн сигениниң 60 хуузун сөөртүп чедирген. Сүт-баразын фермазында 120 инектерни тургузу азырап турар. Оон түүнелиниде, эрткен чылдың бо үезинге бодаарга сүт саалдазы 100 литрге бедээн. Ферманың ажылдакчылары Чадааананы сүт-биле хандырар ажылга киржип, ынаар хүннүңне сүттү сөөртүп турар.

Кадарчыларның эң-не харыысалгалыг үези эгелээн. Чүгле сөөлгү хүннерде 1000 ажыг хой төрээн болгаш оон чаш төлү менди камгалап алдынган. Хойжу Сат Шыырап 102 төрээн хойларындан 103 хураганнарны, а хойжу Монгуш Эртине 112 төрээн хойларындан 114 хураганнарны менди камгалап алган. Фермада төрээн 31 инектериң бызаалары база менди.

Колхозтуң бүгү малчыннары бедиткен хүлээлгелерни алганнар. Чижээ, сураглыг хойжу Ондар Шаравии чеди чылдың үшкү чылында 100 хойга онаштыр 160 хураганны болгаш хой бүрүзүнден-не 3,5 кг дүктү кыргып алырын хүлээнген. СЭКП ТК-ның январь Пленумунуң ажыттынганының дугайында танылыга ажылдарын ында партия организациязының агитаторлары малчыннарга таныштырып турар.

Массалыг хураганнаашкын

БЕЛДИР-АРЫГ. (Телефон-биле). Тес-Хем районда «Чодураа» колхозтуң шээр малы 36 кезек черде кыштаглап турар, оон иштинде төрүүр хойлар 20 коданнарда. Колхоз баштаар черинин даргазы эш Биче-ооллуң редакцияга дыңнатканы болза:

— Бистиң хоювус амгы үеде ийиги ооллаашкынын массалыг эгелээн. Сөөлгү хүннерде төрүттүнген 790 хураганнар шупту менди, эки доругуп турар. Ниитиниң малын хүр чыл ажырар, оон чаш төлүн бүрүн камгалап өстүрер талазы-биле колхозчу малчыннар кызымак ажылдап турар.

Мурнакчы малчын эш Түкүй-ооллуң көргүзүглерин маңаа чижек кылдыр айтып болур. Эрткен чылын бирги эзлчегде төрүттүнген 288 хураганнарын шуптузун доруктурган. Бо чылын төрүүр 100 хойга онаштыр 120 хураганнарны өстүрерин эш Түкүй-оол хүлээнген. Амгы ийиги эзлчег-биле төрээн 93 хойларының хураганнары менди. Ол ышкаш эрткен чылын хой бүрүзүнге онаштыр 1,9 кг дүктү алган, а бо чылын ол 3 кг дүктү кыргып алырын хүлээнген.

Хойжунуң чаа хүлээлгези

Өвүр районнуң «Торгалыг» колхозунуң хойжузу Куулар Белек бо чылын бодунуң коданында турар хойларны хүр-чаагай кыштаглаштыр турар. Оон Бооп-Чиир-Аксы болгаш Белдир-Даг деп черлерде кыштагларында бирээзинге-ле 400 хой кирер ийи кажаазы эки септелгиг, ол кыштагларның кайызында-даа ниитизи-биле 20 тонна сиген чедиртиннген. Ол сигенни хойжу чайгы үеде бодунуң күжү-биле белеткеп алган.

К. Белектиң каладында экижиткен уксаалыг 330 иттер бар. Амгы хүннерде олардың күжү шыырак. Хойжу иттерниң одарладышкынын, суггарылгазын чөп чорудуп, СЭКП ТК-ның январь Пленумунга алдар кылдыр иттерни хүр кыш ажырбышаан, бирээзинден-не 1960 чылда 3,8 кг дүк алганынга удур бо чылын 4,5 кг дүктү алырын хүлээнген.

Бодунуң хүлээнген сөзүнге өө болур дээш чүткүлүг ажылдавышаан, К. Белек курлавыр кыштаанның байдалдарын экижидип, иттерни хүр кыштагладырының бүгү аргаларын ажыглап турар.

К. ДОНГАК.

„Тиилелге“ совхозта

Таңды районда «Тиилелге» совхозтуң шээр малы 24 коданнарда чылыглаан кажааларда, одарлыг черлерде белеткеттинген чемниг хүр кыштаглап турар. Чамдык коданнарда малдың кышкы ооллаашкыны база эгелей берген. Хойжулар К. Дажы-Серен—315, Оюн Ланзыы—232, К. Норбу—160 чаш хураганнарны түс-түзунда менди доруктуруп турарлар. Ооллаашкын чоруп турар коданнарда сакман бөлүктерин тургускулаан. Сакманщиктер Ондар Күндүнмаа, Тюлюш Долума олар эң кызымак ажылдап турарлар.

С. МАНГАН-ООЛ.

Сараттарны мал чип турар

Улуг-Хем районнуң Жданов аттыг кедээ ажыл-агый артелиниң Улуг-Алаак шөлүнде элээн каш сараттар бар. Оларны кажааладырын хову бригадири эш Болат-ооллга дааскан турган, а эш Болат-оол ол ажылды шоолуг херекке албаан, туткан кажаалар ның шынары багай, чамдык сараттар чадагай хевээр.

Ам үеде ол сараттарны кадат чок мал чип эгелээн, чамдык сараттарны мырынай ужур чий берген. Ажыл аңтарынга болгаш чаа төрүп турар малдарга бээр сиген чедишпейн турда, колхозтуң удуртукчулары мону канчап эскербейн эрттирип турар ирги?

К. ДЫВАА.

Дүвүрээзинниг байдалда

Чоокта чаа Тес-Хем районнуң «Чодураа» колхозунуң баштаар черинин хуралынга малдың кышкы туруш байдалының дугайында база өскеда айтырыгларны чугаалашкан. Анаа илерээни: О. Шынаада чамдык одарларда малдың байдалы бергедээн. И. Чамзын-ооллуң ажаалгазында иттер ниитизи-биле арып баксыраан. О. Артынаның коданында иттер база арган, оларны азыравас болза бергедээн. Инек кадарчызы Балзый-ооллуң кажаазының ишти дон. Хойжу Содактың кажаазының көржени хоортунмайн келген.

Хөй мал ажаап турар чамдык малчыннар мал ажаарынга күш четтикпейн турар. О. Шынаа участогунда 4000 баш мал бар. Эрги чылдың төнчүзүнге чедир элээн хөй кыштагларже сиген сөөртүнмейн турган. Малга чидиртир дус болгаш арган малдар азыраар концентраттыг чем чок. Дус-Хөл ховузунуң чамдык коданнарында хойлар шагда-ла хураганнан эгелээн.

Кара-Бош-Дагда, Дуглугада, Калбакта хойжуларның ажаап турар хойларының немелде чем кылдыр чиир сигени, концентралы, дузу чок. Эренчиннин ажаалгазында хой арган, берге байдалда турар. Колхозта 3 зоотехник, мал эмчизи 3 кижи бар хирезинде олар малчыннарга ховар барып, мал чемниң рационуну тургуспайн турган.

Бо четпестерниң чылдагааны колхоз баштаар черинин, партия организациязының талазындан кышка бүгү тала-биле белеткелди чогуур үезинде доозарының шынгыы хемчеглерин албаанында. Декабрьның сөөлгү хүннеринге чедир кышка белеткелдер четче кылдынмайн келген. Соок кажааларга турган малдың ырымы эрткен.

Мал ажылында четпестерни чайладыр дугайында баштаар чер моон мурнундан бээр каш удаа шиитпирлерни үндүрген. Ол шиитпирлер күүсеттинип турган болза ам ындыг дүвүрээзинниг байдал турбас ийик.

Үш ай дургузунда малчыннарга чугула хереглелдин бараанларын аппарып садыглаар дугайында ажыл организастаттынмайн келген. Чамдык малчыннарның чурттап олурар орансууру чылыглаттынмаан. Малдың кышкы ажаалдазын күштелдирининиң хемчеглерин алыр болгаш малчыннарның амыдыралынга болурчогуур дузаны көргүзер ужурлуг.

Ч. ДАЖЫВАА.

Хойжунуң кыштаанда

Бии-Хем районнуң «Кызыл тараачын» колхозунуң хойжузу Иван Айыр Кара-Хаакта төрүүр 417 хойну кадарып турар. Оон иштинде 133 хойнуң ийиги ооллаашкынындан чыл төнчүзүнге чедир хойжу 135 хураганны (ийи хой ийистээн) менди камгалап алган. Чаш хураганнар амгы хүннерде эки доругуп турар.

Ооллаар четкен болгаш чаа төрээн хойларны, чаш хураганнарны тускайлап тургузар чылыг кажаа кыштагда бар.

Чуртталга бажыны эки септеттинген, ишти чырык, чылыг. Амгы үеде И. Айырның кыштаанда 3 кижи сакманщиктеп ажылдап, хураганнарны эки доруктуруп, чаа төрээн хойларның чемгерилгезин чөп таарыштырып турар. Хойларны немей чемгереринге хереглээр сиген, сула, дус четчир, ону кыштагже үзүктел чокка сөөртүп эккеп турар.

М. ЧЫДЫН.

БО ЧЫЛДЫҢ ТУДУГЛАРЫНГА

Чөөн-Хемчик районнуң «Большевик» кедээ ажыл-агый артелиниң тудугжулары 1960 чылдың тудуг планын челиишкинниг күүсеткеннер. Чеди чылдың үшкү чылында колхозтуң бүдүрүлге планын ёзугаар олар 300 олуттуг клубту, 15 чуртталга бажыннарын (оон иштинде 5 бажынны малчыннарга), кедээ ажыл-агый техниказын тургузар улуг сарайны, 100 инек кирер бир, 1000 хой кирер ийи чангыс аай хевирлиг кажааларны, 3000 дагаа тургузар кажааны тудар, чедир туттунмаан 25 чуртталга бажыннарын бүрүн доозар болгаш өске-даа ажылдарны кылыр ужуруг. Бүгү тудугларга ниитизи-биле 3200 кубометр ыышты белеткээр сорулга бригаланың мурнунда салдынган. Бригадир Иван Көкейге удуртурган 34 кижи Шеминиң Ханы-Кара-Суг эзиминде ыяш белеткелин эрткен чылдың декабрьда-ла чоруда берген.

Кыштың соогунга торулбас ыяшчылар эзим-арганың кышкы ыржымын үреп, хаймныг ажылын ында эгелээ-ле хөй үе эртпээн. Ынчалза-даа олар хөй ажылды кылып, январь 4-ке чедир 200 кубометр ыяшты кезип, шаңдалап белеткээннер, оон иштинде 130 кубометр тудуг материалы тудуг кылыр черлерде чедиртиннген.

Кежээ ажыл соонда тудугжулар турлаанга кээп, чемненип, дыштанып, солуннарны, номнарны номчуп, ол хүнгү ажылының дугайын, чурт иштинин болгаш бүгү делегей байдалында болуушкуннарның дугайын чугаалажып турарлар.

Кезикчилерниң, чүдүрүкчүлерниң аразында калбарган чарышка шылгаракчылар хөйү-биле илереп, кезикчилер Ооржак Сыгыртаа, Сат Калчан-Көк, Ооржак Шивек, Монгуш Бегзи, Карасал Данзы, Монгуш Серен-оол, чүдүрүкчүлер Ооржак Дыртыын, Ховалыг Кечил-оол болгаш оон-даа өскелер хүн нормазын 175—200 хуу күүседип турарлар. Прицептиг автомашинаның башкарыкчызы Куулар Мар-оол хүн бүрүде ийи-үш рейстерге чоруп, овааалгазын 200 хуудан кудулаттайн турар. Ыяшчыларның амыдырал-байдалынче колхоз баштаар чери сагыш салып, оларның хереглелдерин таарымчалыг хандырып турар.

М. СЕВЕН.

Артык чарыгдалдар

Барыын-Хемчик районнуң «Большевик» кедээ ажыл-агый артелиниң машина-техниказы чыл келген тудум көвүдеп, колхозчуларның күш-ажылын чиигедип келген. Колхозтуң өске техниказын санаваска, чүгле автомашина безин он ашкан.

Бистиң колхозта автомашиналарны чөп ажыглаарынче, механизатор кадрларның ажылдаарынга таарымчалыг байдал тургузарынче кичээнгей салдынмайн турары хомуданчыг. Эрткен чылын колхозтуң тудугжулары чаа гаражты туткаш, ажыглалга киирген. Бүгү автомашина гаражка туруп, чолаачылар ажылынга хала чок турган. 1959 чылдың кыжы эрткен, шагның чылыг үези келген, а гараж үттүндүрган.

1960—1961 чылдарның соок үези келген, колхоз баштаар чери, колхозта партия организациязы гараж септеттинмээнин, чылыглаттынмаанын ам билип каан. Ынчалза-даа гаражты чылыглаар талазы-биле мынчага чедир хемчег албаан болгаш машиналар долузу-биле эвес ажыглаттынып, чолаачыларның ажылдаарынга таарымча чок байдалдар тургустунуп турар.

Гараж соогундан машиналарның агар-септелгези кылдынмайн уламна үрелип, капитал септелгеге кирип турар болгаш Кызыл-Мажалыктың септелге-техниктиг станциязынга аппарып септедип, хөй чарыгдалды кылып турар.

«Хүннүң-не от салып, машиналарның кезектерин, шынарын кудуладып, хөй кывар материалдарны чарыгдап, ажылче дүште, 11—12 шактарда үнүп турар бис»— деп, чолаачылар чугаалап турарлар.

Ш. КАРА-САЛ.

Кызыл хоорайның № 1 поликлиниказының бүрүткел тывар черинге Анна Ванькова сөөлгү 5 чылда улаштыр ажылдап келген. Аннаның дежурныйлаан үезинде эмнелгениң бүрүткел тывар черинге аарыг улус үр-ле эзлчег маңаан үе турбаан. Чүге дээрге, Анна бүрүткелдерин дыка дүрген тып азы бижип турар.

Ол чүгле онаашкан ажылынга онза идепкейлиг болуру-биле кызыгаарлаттынмайн, коллективинде база бир идепкейлиг хөй-ниитичилериниң бирээзи.

ЧУРУКТА: эш Ванькованың эмчини аарыг кижилиг бажынче чалаан телефондан чагыг хүлээп ап олурары.

Фото П. Гольцовтуу.

ДОПЧУЗУ-БИЛЕ

Улуг-Хем районнуң «Партияның XX съездизи» колхозтуң төвү Арыг-Бажы суурда эмнелге салбырында иелер божуур тускай өрээлди тургуска-ла ам чүгле 5 ай болган. Эмчи А. Дуганаеваның дузазы-биле колхозчу иелер ында чиик чаагай божуп турар.

Бо чылын иелер божуур өрээлди хөй өрээлдиг кылдыр алгыдар дугайын көдээ Совет болгаш колхоз баштаар чери шиитпирлээш, анаа хереглээр тудуг материалын белеткеп эгелей берген.

А. ТУМАТ.

* * *

Иргит Бичиниш беш чыл дургузунда кино механигинде ажылдап турар. Ол ам Бай-Тайга районнуң Шүй суурда кино механиги. Иргит Бичиниш районнуң эки ажылдыг кино механиктериниң бирээзи. Ол чонга кино көргүзериниң планын ай санында-ла 150 хуудан ажыр күүседип турар.

М. САЛЧАК.

* * *

Өвүр районнуң «Торгалыг» колхозунуң Чаа-Суурда чурттап турар колхозчу херээженнеринден 40 кижи школачыларының бо кышкы каникулунуң үезинде ында эге школаның иштин бир хүн чугайлап, шалазын чүп бергеннер. Ол шефтээшкинге колхозчу херээженнер Т. Хаяңмаа, Т. Долгармаа, М. Көпеек, К. Суван-кыс, Х. Эренгей болгаш өскелер-даа идепкейлиг киришкен.

С. ТАСПАЙ.

* * *

Чадаана хоорайда улусчу театрның бот-тывынгыр артистери боттарының концерт, шинзи-биле чонну сонуургадып турар. Чоокта чаа олар Ю. Петуховтуң «Бир чылда 20 куда» деп үш көжегедиг каттырынчыг шинзин Чадаана хоорайның чурттакчыларынга көргүскен.

М. САРЫГЛАР.

* * *

Туран хоорайга «Тайбын» деп аттыг, 292 олуттуг кинотеатрны ажыглалга киирген.

Кинотеатрны бус-биле изидип турар. Оон ишти делгем, арыгшевер. Фойези совет кино уран чүүлүнүң талантылыг мастерлериниң фото-чуруктары-биле болгаш плакаттар, лозуңнар-биле көрүштүг шиметтинген.

Ында чаа кинолар кежээнин-не болуп турар. Уругларга кино көргүзериниң тускай хүннерин доктааткан.

ЧАА ЧЫЛДА ЧАА ӨРТЕК-БИЛЕ

Тес-Хем райпозу бараанларның эрги, чаа өртектерин данзыга шын белеткеп алыр талазы-биле баштайгы үеде оожум ажылдап, садыг, магазиннерин санажылгаларынче кичээнгейни кошкак салып турган. Сөөлүнде райпо баштаар чери ол бүгү четпестерни кыска хуусаада чок кылырының хемчеглерин алган.

Раймагты оон мурнунда 15—20 хонуктар иштинде санап турган болза, өртектер хемчээлин өскертириниң санаашкынын 9 хонукта санап доосканн. Ол улуг болгаш нарын ажылды бараан эртемдени Тамара Дресвянникова удуртуп, күүсеткен. Берт-Дагда магазиннерниң санаашкынын 10-на хонук иштинде челиишкинниг доосканн. Анаа ол ажылды инструктор эш Кан-оол удурткан.

Садыг четкилериниң эки ажылын хандырып, ылангыя чаа өртектерни чогуур ейүнде санап доосканн чорук бараан саарылгазының чыл планын күүседирин хандырган. Саарылга планын чедишкинниг күүсеткени дээш, Тес-Хем райпозу коллективи облпотребсоюзтуң баштаар черинин макталын алган.

Оон ынай черле улуг өөрүшкүнү арат чон чугаалажып турар:—«Чаа-чыл, чаа акша, чаа өртек». Оон-биле чергелештир дыка хөй бараанларның кедээге салар арай улуг өртээн, хоорайларда арай чиик өртектер-биле база деннештирген. Оларның иштинде өр, хереэжен кижилерниң иштики, даштыкы хептери, дүктен кылган пөс болгаш хеп кылыглары, бичин уругларның иштики, даштыкы хептери болгаш бөрттер бар. Кедээге бараан өртектеринге ол чиигеледелер-биле районнуң ажылчы чону 300—400 мун рубльди камнап алыр. Оон ынай, 5 рубльден чиик өртектиг бараанларны сөөрткени дээш, транспорт чарылгазын база казаан.

— Бо черле ынчаш кайгамчыкла чаагай чүве-дир, бистиң төрээн партиявыс биле чазаавыстың арат чон бистерге шаннаан улуг кежиндир ийин—деп, улуг-даа, бичин-даа чон боттарының өөрүшкүзүн илергейлеп турар.

И. ДОРЖУ.

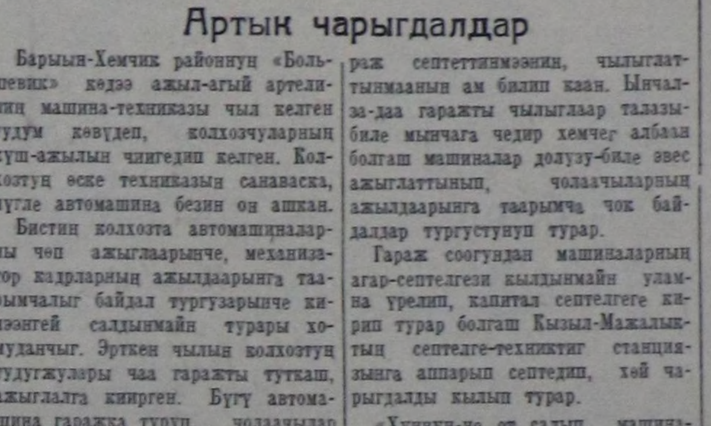

Чаа акшага дүүштүр чаа өртектер-биле садыглаашкын чер бүрүзүнде чоннуң улуг сонуургалын хайныктырып турар.

Чурукта: Өвүр районнуң Хандагайты суурда төп магазинниң садыгжылары Донгак Далай-оол биле Монгуш Кертих-Кара оларның чаа акшабиле чаа өртектер ёзугаар садыглап турары.

Фото С. Тановтуу.

АНЫЯК ЮРИСТИҢ ХӨЙ-НИИТИЧИ АЖЫЛЫ

Оюн Долгар Бартановна чеди чыл мурнунда Кызылга 6 ай хуусталыг юридиктиг курсту чедишкинниг өөренип доосканн, ол үеден бээр-ле Сүт-Хөл районнуң улус судунуң шиитпекчизинге ажылдап, ам үш удаа сонгуулган. Дуржулгалыг юрист чүгле чөптүг совет шиидилгени башкарып турар эвес, харын чоннуң ортузунга кижизидилге ажылдарын бодунуң ажыл-чорудулгазының кол хевири кылдыр көрүп, районда хөй-ниитиниң организациялары-биле демниг ажылдап турар. Кем-херек үүлгедир чоруктарны болдурбас дээш баш бурунгаар хемчеглерни чорудуп келгениниң түнелинде, районнуң иштинде кем-херектер дыка кызырылган. Ол дээрге район судунуң ажылында улуг чедишкин.

Кижизидилге ажылдарын чорударда улус төлээлери, дружинчыларны болгаш хөй-ниитиниң организацияларын калбаа-биле киириштирип, олар-биле сырый харылзааны быжыглаары Долгар Бартановнага улуг күш болуп турарын айытса чогуур. «Бора-Тайга» колхозта эш А. Сергейниң даргалааны эш-хуузунуң суду 1960 чылда 18 суд хуралдарын чорудуп, аанаа янзы-бүрү чурум үрекчилерин шынгыы чугаалажып турган. Ынчаар ажылдап турар эш-хуузунуң судтары районда эвээш эвес. Эш-хуузунуң судтарының чазыг чок, чөптүг ажылдаарынга аныяк юрист бодунуң юридиктиг сүмелерин берип, боттуг дузаны чедирип келген.

Кем-херек үүлгеткен кижилерге чүгле кеземче харыысалгазы онаар эвес, харын оларны өде кижизидер деп совет судтуң кол принципин район суду шыңгыы боттандырып турар. Чижээ, өскүс 6 чаш уругларлыг Куулар Өлзейге чаш уругларын кижизидип өстүрүүн дээш күрүнеден дузаламчы акшаны ай санында бээри-биле шиитпирлээн турган. Ынчалзажок Өлзей ол дузаламчы акшаны алгаш болганчок-ла арагалап кааптар, уругларының кедер идик-хевин, аъш-чемин бодавас турган. Оон дугайында медээ улус судунуң шиитпекчизинге чеде хонуп келген. Куулар боду ажыл кылып шыдаар аргалыг турган-ла када-даа ажылдавайн турган. Удаваанда Куулар Өлзейни Долгар Бартановна кабинединге келдиртип эккелгеш, оон-биле чугаалашкан.

— Күрүне бо хире дузалап турда, шынап-ла, кончуг чазып келген кижи-дир мен, моон соңгаар уругларымны кижизидер дээш бүгү-ле күжүмну үндүрер ужурлуг мен, харын кайы-бир черге ажылдаар мен, дузалап көрүнер — деп. Куулар болунун бүрүүзүн миннип, бүгү сагыш-сеткилин ынчаар илереткен.

— Куулар Өлзейни кандыг-бир ажылга киирип ап көрүнер, аанаа дузалавас болза хоржок-тур—деп, СТС директору-биле шиитпекчи чугаалашкан. Сөөлгү үеде Куулар арагалаар чоруун соксаткан болгаш СТС-те өки ажылдап турар. Ол өг-бүленің амыдырал байдалы дораан-на көскүзү-биле экижээн.

«Алдан-Маадыр» колхозта аныяк оол Ондар Шолбан-оол колхоз бүдүрүлгезинге киришпейн, арагалаар чорукка хандыкшылдыг турган. Ол сөөлүнде оор херек үүлгедишкен. Кеземченің истелге хереэн истелге органнары кылып доосканн, үзүп шиидери-биле улус судунче чорудуп берген. Дүрүм ёзугаар алыр болза, оор кижини шиидери кымгаа билдингир болгай. Ындыг болза-даа бо таварылгада Долгар Бартановна херекти ханызыбиле таныжып, ол аныяк ооллу өске арга-биле кижизидип аптар арга ыяавыла турар ужурлуг деп шиитпирлээн. Колхоз баштаар чери-биле шиитпекчинин аразынга мындыг чугаа болган:

Мындыг будулган кижи бистиң кижизидилгевиске алдыртыр бе дээр хөөннүг чигзиниглер колхоз баштаар черинге база турган. Ынчалзажок чазыг кылган кижилерни хөй-ниитиниң күжүбиле кижизидип болурунуң аргаларын Долгар Бартановна бүзүрелдии-биле тайылбырлап бээрге, колхоз баштаар чери, харындаа ол аныяк ооллу колхозка кижизидери-биле улус судуу шиитпекчи үндүрерин дилээн. Ондар Шолбан-ооллу ийи чылда шенелдеге артырган, колхозче чорудуп берген. Ам ол оол болунун буруу-частырыын миннип, колхоз бүдүрүлгезинде ак-сеткилдиг ажылдап турар.

Киров аттыг колхозта Донгак Кызыл-оол колхоз ажылынга багай киржип, арага-биле сүржүрүнге өйлешкен турган. Ол сөөлүнде хулиган чорук кылып, харын-даа бир кижини кемдеткен.

Аныяк колхозчу канчап ажыл кылбас, херек үүлгедишкенил деп айтырыг Долгар Бартановнаның мурнунга тургустунуп келген. Колхозта комсомол организациязы аныяктар оргузунга кижизидилге ажылдарын багай чорудуп турар болгаш оларның культурлуг дыштанылгазынга таарымчалыг байдалды тургусаан. Чазыг кылып, чурум үреп турар аныяк кижилерни ол «кижээ хамаан эвес» кылдыр көөр хөөннер колхоз баштаар черинге-даа, кедээ Советтин ажылдакчыларынга-даа тургулаан. Долгар Бартановна СЭКП райкомунуң бюро кежигүнү болганда, ол талазы-биле айтырыгны бюрога тургускан. Донгак Кызыл-ооллу шенелдеге артыргаш, колхозунга ажылдарыбиле даалга берген. Ол ам чүгле бодунуң чурум чок ажыганнарын каап алган эвес, харын база колхозунда ак-сеткилдиг, төлептиг ажылдап турары өөрүнчүг.

Долгар Бартановна районнуң суд ажылынның дугайында бодунун отчёдун сонгукчуларның мурнунга үргүлчү берип, олырның сүмелерин бодунуң ажылчорудулгазының удуртулгазы болдуруп турары таарымчалыг. Районнуң шагдаа, прокуратура органнары-биле ол үргүлчүнүң харылзаазын тудуп, удаа-дараа хуралдарны чыылдырып, анаа суд, истелге органнарында четпестерни илередип турар. Ол ышкаш район судунуң ажылдакчыларынга юридиктиг консультацияларны берип, оларның билиин бедидери дээш кызып ажылдап турар. Оон түнелинде суд күүсекчизи К. Сат ам ол ажылынга ажылдавышаан, районнуң юридиктиг консультация эргелекчизинде ажылдап, янзыбүрү айтырыглар дугайында чоннга консультацияларны берип турар.

Улус судтарынга сонгулдалар эрткен дораан-на улус төлээлери-биле семинарны эрттирген. Анаа 60 хире улус төлээлери киришкен, оларның иштинде чаа сонгуттурганнар база бар. Олар чаа хоойлуларны, суд органнарының сорулгаларының дугайында чугула темаларны өөренип эрткеннер.

Районнуң иштинге кем-херек үүлгедир, хөй-ниитиниң чурумун үрээр чорукту хүн бүрүде эвээдир сорулга-биле кижизидилгедиг, тайылбыр-массалыг ажылдарны улам-на экижидип, улусчу дружиналарның ажылын үндезини-биле экижидерин чедип алырын Оюн Долгар Бартановна кол сорулгазы кылдыр салып турар.

М. ШУР-ООЛ.

Шын орукче киирер

Тоора-Хем суурнуң кудумчузунга чолдак дурт сынныг, аныяксымаар эр бодундан улуг хереэжен кижи-биле бо-ла арага ижип алган ыймактажып, бак сөглешкен чоруурун көрүп болур. Чамдыкта олар суурга элээн каш хонуктарда көзүлбейн баргаш, оон соонда көстүп келирде шоодайда бир-ле чүве чүктеп алган Салдам суурже эдержип алгаш бар чыларын база бо-ла көрүп болур. Анаа баргаш, демги шоодайда чыып алганы элеп-чугун белеткел конторазынга дужаагаш, ооэунун акшазы-биле ол-ла дораан арага садып ижип-алырлар.

Бир-ле катап олар элеп-чугун дужаагаш, оон акшазы-биле арага садып ижер дээш магазинге баарга арага чок болган. Ынчан Тожунун садыгларынга арага шуут чок турган.

— Столоваада эзирик ашак-кадай ийи кижи чошкуп турлар—деп, удаваанда шагдаа черинин дежурныйынга дружинчылар дыннаткан.

Удаваанда ол эзирик ийи кижини шагдаа черинге эккелген. Кудумчуга ыймактажып, Салдам суурже кара шоодай чүктеп алган, базып турар ашак-кадай олар болган. Кайын арага садып ижип алганнары ол? Хөй одекодон ижип алгаш, медерелин оскунуп, хөй-ниитиниң чемненилге черинге чошкуп турганы ол чүве-дир.

Оларның ат фамилиялары бо: Маадыы Кунгаа, ол үжен харлыг, оон кадайы Бараан Дамдын—үжен тос харлыг. Олар 7 харлыг болгаш 11 харлыг ийи уругларлыг. Маадыы Кунгаа биле Бараан Дамдын ашак-кадай хөй-ниитиге ажыктыг кандыг-даа ажыл кылбайн, мангысталчак амыдырал-биле чурттап турарлар. Олар чайын кат, мөөгү, элеп-чук чыгташ, кыжын база-ла бойдустан биче байлак тышкаш белеткел конторазынга дужаагаш, оларының акшазы-биле арагалап чоруур шак-ла мындыг. Олар кижи холундан болгаш күрүнеден халас чүве тып алырынга кончуг ынак. Бир катап олар арага ижип «дидимненип» алгаш, Салдам суурнуң чурттакчызы эш К.-ның аян турган бажынынче сонга караандан киргеш, бир шаажан аяк болгаш 4 метр пөс оорлап алгаш үнүп чыдырда улусчу дружинчылар оларны олла черинге туткаш, оорлап алган чүүдерин эзэинге эгиткен.

Маадыы Кунгаа Бараан Дамдынга олуруп алырда ийи уругларлыг турган. Ам оларның аразында ашак-кадай болушканының бадылалы чок. Бараан Дамдын бот-ле болуп, 7 харлыг уруунун күрүне дузаламчызын ап олурар. Ол акшаны алгаш база-ла олар ийилээн арага садып ижип алыр. Уругларына идик-хеп садып бээрин шуут бодавас.

Оларның ийи уруу школада өөренип турар. Ада-иезин уругларының амыдыралынче сагыш салбас, идик-хеп садып бербес боорга ол ийи уругну бо өөредилге чылының эгезинде күрүненин долу хандырылгазынга киирген.

Ниитилелге ажыктыг ажыл кылбайн мангысталчак амыдырал-биле чурттап турар, арагалап алгаш хөй-ниитиниң чурумун үреп, шош-солаа кылып турар Маадыы Кунгаа биле Бараан Дамдынны хамаарышкан эрге-чагырга черлери бажын эттендирбейн хай деп, оларны шын орукче киирер үе келген.

И. ДАРЫЙГЫ.

Айыыл чок чорук Чөвүлелиниң хуралын чыылдырарын В. А. Зорин негээн

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Январь 7-де ССРЭ-ниң Даштыкы херектер министринин орлакчызы болгаш ССРЭ-ниң КНО-да доктаамал төлөлекчизи В. А. Зорин Айыыл чок чорук Чөвүлелиниң даргазы алчын Омар Лютфиге чагаа чорудуп, Конгога удур Бельгияның агрессиязының чаа үүлгедиглериниң түннелинде тайбыңга болгаш айыыл чок чорукка удур тургустунган кыжаныгны чугаалажып көөрү-биле Айыыл чок чорук Чөвүлелин чыылдырарын ында негеп турар. Чагаада чугаалап турары болза:

«Хүндүлүг дээрги дарга,

Конго Республикадан кээп турар медээлерни ёзугаар алырга, Конгога удур Бельгияның талазындан агрессияның чаа үүлгедиглери бар болуп турар-дыр. Ынчаарга бельги чазак болза, хайгааралда девискээр болур Руанда-Урундинин чурумун каржызы-биле үреви шаан, Конго Республиканың дүрүм ёзугаар чазаан деткип турар Киву можуда конго национал шеригиин кезектеринге удур Мобутунуң чепсектиг дээрбечилериниң дайын чорудулгазын организастаарына ол девискээрни ажыглап турар.

КНО-нуң чингине секретарының бижиинде болгаш чингине секретарының онза төлөлекчизи алчын Дайялдың илеткелдиринде айыткан сан-медээлеринин ону бадыткап турарын ёзугаар алырга, бельги эргечагыргалар хайгааралда девискээр Руанда-Урундинин талазындан Мобутунуң чепсектиг дээрбечилериниң халдаашкынын организастаарына шуут киржип, боттарының самолёттарын, шериг болгаш хандырылга ажылдакчыларын, чүк машиналарын ол дээрбечилериниң эргезинге тывыскан болгаш ол шериг кезектерин Конгонуң дүрүм ёзугаар чазаанга шынчы конго национал шеригиин отрядтарының тыылынче октаарынга Руанда-Урунди девискээрин ажыглаарын чөпшээрээн. Конго Республикага удур Бельгияның ажык чепсектиг интервенциязы болуп бо үүлгедиглер болгаш Руанда-Урундинин хайгаарал девискээринин делегей чурумун каржызы-биле үрээн чорук Букаву районга шынгыы чепсектиг үскүлежиишкиннери, Руанда-Урунди биле Конгонуң аразында кызыгаарны дамчыштыр боолаашкынны болдурган, оон уржуунда кижилер амызындан когаран.

Конго Республикага удур агрессии үүлгедиглерге Руанда-Урундинин хайгаарал девискээрин бельги чазактың ажыглап турары-биле холбаштыр тургустунган байдалдың онза айыылдыынче, херектің тодаргай байдалының дугайында чогуур информацияны КНО-нуң чингине секретарындан алырының эргежок чугулазынче, а ол ышкаш бо айтырыгның талазы-биле чогуур тайылбырларны бельги чазактан сонгаарладыышкын чокка негээринин эргежок чугулазынче силерниң кичээнгейиннерни январь 4-тегі болумнуң чагаамга көрүндүрер аргалыг болган мен, дээрги дарга.

Ынчалзажок Айыыл чок чорук Чөвүлелиниң кежигүннери эргежок чугула тайылбырларны Бельгияның чазаандан мынчага чедир албаан. Ынчаарга Конгога удур Бельгияның агрессчи үүлгедиглери сокеаваан, байдалдың дорайгаары үргүлчүлевишаан, ол чорук ук районда тайбыңга болгаш айыыл чок чорукка кыжанныгны улам күштелдирип турар дугайын Конгодан кээп турар дыннадыглар херечилеп турар.

Конго Республикага удур Бельгияның агрессиязының чаа үүлгедиглериниң болгаш Руанда-Урундинин хайгаарал девискээринин делегей чурумун каржызы-биле үрээнинин түннелинде тайбыңга болгаш айыыл чок чорукка удур тургустунып келген шынгыы кыжанныгны чугаалажып көөрү-биле Айыыл чок чорук Чөвүлелиниң хуралын аргалыг-ла болза дүрген чыылдырарын моон-биле холбаштыр Совет чазактың даасканын ёзугаар силерден дилеп тур мен, дээрги дарга».

Африкада капитализмге удур бир согуушкун

Африк күрүнелериниң Касабланкага болган конференциязының шиитпирлеринге каттыжыышкынныг деткиишкинин дыка хөй чурттарның хөй-ниити болгаш политиктиг бөлүктери илередип турар. Ол диштин колониализмниң мөлчүгделиндеи шуут хосталырын чедип алырынче Африканың чурттарының шиитпирлиин илереткен чорук деп ол шиитпирни үнелеп көрүп турар.

Араб чурттарның каттыжыышкынының чингине секретары Хасунаның чугаалаары: «бо төөгүлүг шиитпирлер болза араб улустарының болгаш Африканың база Азияның бүгү-ле улустарының арзызынга дем-каттыжыышкынынга эргилделиг чүүл болган. Национал хамаарышпас чорукту чедип алырынче Африканың улустарының чүткүлү эн-не күштүү-биле илереттинген. Алжир улустуң хамаарышпас чоруу дээш демиселин, а ол ышкаш Палестинаның улузун хамаарышпас африк күрүнелериниң баштыннарының деткип турарын ук шиитпирлерде онза күш-биле илереткен. Африканың чурттарының аразында политиктиг болгаш экономиктиг дем-каттыжыышкынын турүзарынга практиктиг базымнарын Касабланкага болган конференция айыткан».

Мали Республиканың президентизи Модибо Кейта «Аль-Ахрам» солунуң корреспондентизинин айтырыгларынга харыылаан, Касабланкага болган конференцияның түннелдеринге хамаарыштыр мынча дээн:

«Бистиң ажылдап кылган кол шугумувуска Африканың өске-даа чурттары каттыжар дээрзинге идегеп турар мен. Бир эвес ол чурттар колонизаторларның тергиидээшкининиң адаанда эвес болза, ол кол шугумга ыңдыг чурттар каттыжарын хамаарышпас чаа чурттарның эрге-ажыктары негеп турар».

Африканың хамаарышпас чаа чурттары «КНО-дан кандыг-даа болза дузаламчы дилевес ужурлуг» дээрзин Конгонуң дуржулгазы өөредип турар деп Модибо Кейта медеглээн. «Лумумба ол организацияга идегешкеш, дыка-ла бергедээшкинге таварышкан» деп ол чугаалаан.

Африканың улустары империалистерге болгаш колонизаторларга удур демиселче улам-на шиитпирлии-биле көдүрлүп үнүп турар дээрзин Касабланкага болган конференцияның чедишкини херечиде турар деп Вьетнамның «Нян зан» солуну демеглээн. Конференция болгаш оон резолюциязы — Африкада колонализмге база бир өлүмүг согуушкун. Касабланкага болган конференцияның чедишкининг доозулганынга вьетнам улус делегейниң бүгү улустары-биле кады байыр чедирип турар. Колонализмнин кулданыышкынындан Африканың долузу-биле хосталыры дээш демиселге акы-дүмалышкы — африка улустарның чаа-чаа улуг чедишкиннерлиг болурун күзеп турар бис деп ол солун түннеп бижээн.

Көрей Улус-Демократтыг Республика. Пхеньянның № 1 универсальдыг магазининде уругларның белен хептер садар салбырында.

ЦТАК-ның фотохрониказы.

Куба улус серемчилелдиг

ГАВАНА. (СЭТА). Чоокта чаа Кубаның премьер-министринин канцеляриязының албан ёзузу-биле дыннатканы болза, сонгу чүктен ужудуп келген самолёттар чурттуң агаар делегемин база катап үрээн. Оларның бирээзи Пинар-Дель-Рио можуже хөй санныг боо-чепсекти болгаш шериг дериишкинин парашюттар-биле октаан, оон өске самолёт Лас-Вилас можуда Эскамбрай хоорайның районунче ыңдыг үүлдерни октаан. Ол боо-чепсекти болгаш шериг дериишкинин контрреволюстуг дээрбечилерже чоруткан болган. Ынчалзажок самолёттан октаан шериг материалдары улусчу милициянын болгаш армияның солдаттарының холунга кирген.

Гавананың парлалгазының дыннадып турары-биле алырга, Кубаның айыыл чок чорук органнары Гавананың янзы-бүрү районнарынга америк элчин черинин ажылдакчыларының дузазы-биле бомбалар октап турган контрреволюстуг өлүрүкчү чеди идегеттерни тудуп хоруглаан. Өлүрүкчү үүлгедиглерни боттандырар бомбаларны бүдүрер таалазы-биле ёзулуг фабриканы Гаванада бир бажыңдан айыыл чок чорук органнары база тып илереткен. Хөй санныг частыр үүлдерни болгаш өске-даа шериг материалдарын шак ынчаар тып алган.

Частыр үүлдерни «Дюпон» дээр америк фирмага белеткээн болгаш АКШ-тың төп разведка эргелелиби-биле харылзаалыг өлүрүкчү агентилерге чорудуп берип турган болган. Тудуп хоруглаан өлүрүкчү идегеттерни революсчу трибуналдың судунче шилчиткен.

Францияда өртек-үне өзүлдези

ПАРИЖ. (СЭТА). Аъш-чемнин болгаш эң чугула үүлдериниң өртекүнези Францияда улам-на улгадып турар.

Аъш-чемнин продуктуларының 17 хевирлериниң өртектери чаа 1961 чылдың эгезинде улгатканын «Юманите-диманш» солун дыннаткан. Ногаалар болгаш кат-чимис, а ол ышкаш ак саржагның, эъттиң болгаш далган кылыгларының чамдык сорттарының өртээ база улгаткан.

Лаоста дайын чорудулгазы

ХАНОЙ. (СЭТА). Чазак шериглериниң болгаш Патет-Лаонуң күштериниң командылал черинин дыннадында айтып турары болза: эрткен чылдың декабрь 13-тен бо чылдың январь 8-ке чедир үймээнчилериниң 30 хире быжыглаттынган камгалал черлери чылча шаптынган. Сиенг-Куанг, Бан-Бан, Нам-Бак, Кувшиннер шынаазы дээн ышкаш, чурттуң ындыг стратегия талазы-биле чугула черлерин хосталаан. Чурттуң Фонг Сали база Луан-Прабан можуларының хөй кезиин, Вьентьян можунуң кезиин, Сам-Неа можуну шуптузун, Сиенг-Куанг можуну бөрык шуптузун болгаш Каммон база Саваннакет можуларының районнарын чазак шериглери, Патет-Лаонуң күштери хосталаш, хынап турар.

Ам-даа үймээнчилерниң холунда турар черлерде дайзыннар улуг-улуг оруктар дургаар болгаш чурттакчылыг черлерде турар. Оон арткан девискээрлер херек кырында Патет-Лаонуң отрядтарының холунда. Ол отрядтар даглыг районнарда хөделиишкиннерин улам калбарткан. Ол хамаан чок Вьентьянның бодунда безим үймээнчилериниң байдалы дыка быжыг эвес апарган.

Түлчуушкуннар үезинде дайзынның 5 батальоннары болгаш 20 роталары чылча шаптырган, ында чамдык таиланд кезектер база кирип турар. 500 ажыг үймээнчилер өлүрткен азы балыглатканнар. оларның иштинде 20 америк, таиланд, мурнуу-вьетнам солдаттар болгаш офицерлер бар. 1000 хире үймээнчилер туттурган ийикпе азы чазак шериглериниң, Патет-Лаонуң күштериниң талазынче шилчип кирген. Оларның аразында таиланд, мурнуу-вьетнам, филиппин солдаттар болгаш офицерлер база бар. Дыка хөй санныг чепсектерни болгаш шериг техниказын, оларның-биле кады үгер-бооларны, танкыларны, күяктыг машиналарны, самолёттарны хүнээп алган.

Айыылдыг аалчылар

ЛОНДОН. (СЭТА). «Таймс» солунуң дыннадып турарын ёзугаар алырга, Шотландияда Холи-Лох баазага «Поларис» деп ракеталар-биле чепсегленген суг адаа-биле чоруур америк хемелерден бир дугаарында 5.600 тонна суг ишкирлиг «Джордж Вашингтон» деп хеме келир.

Ядролуг чепсектиг суг адаа-биле чоруур хемелерни хүлээп алыр «Портей» деп эштип чоруур база анаа кээп баглаттынып турун алган соонда каш-ла неделя эрттерге ол хеме марттың төнчүзүнде чеде бээр дээн.

Совет кижи ындыг болур

900 рубльди чандырып берген

Кызылдың аъш-чем магазининің садыгжызы, комсомолчу Монгуш Чигир-оол ында мергежилдиг садыгжыларының бирээзи. Ол, садып алыкчыларга ээлдек, чаа акша-биле дүрген садыглап билир болгаш совет садыгның чурумун шынгыызы-биле сагып турар...

Комсомолчу Монгуш Чигир-оол хоорайның акша-хүүлге пунктуларының бирээзинге чеде бергеш, 1350 эрги акша солуткан. Кассир акшаны санап, чогуур операцияны бижээш, Чигир-оолга бөлүк акшаны ап берген. Кассириниң чазыканын комсомолчу-садыгжы дораан-на эскериш каан болгаш бөлүк акшаны санап көөрге, 1035 чаа акша болган.

— Акша-хүүлге пунктуларының ажылдакчыларынга кичээнгейлиг болуру хажан-даа артык эвес болгай, силер менээ 900 чаа, азы 9000 эрги акшаны артыкка берипкен-дир силер, ап алынар, дээш 900 акшаны Чигир-оол дедир санап берген.

Анаа турган кижилер болгаш акша-хүүлге пунктуларының ажылдакчылары комсомолчу-садыгжының ак-сеткилдиг, чаагай херекти кылганынга өөрүп четтиргенин илереткеннер.

Францияга референдумнуң түннелдери

ПАРИЖ. (СЭТА). Францияның конституция чөвүлелинин даргазы Леон Ноль Алжирни эргелеп башкарарын организастаар дугайында чазактың хоойлу төлевилелинге хамаарыштыр метрополияга чоруткан референдумга (санал алыышкынынга) бадылаашкыннын баштайгы сан-медээлерин январь 9-тун дүнезинде албан ёзузу-биле чарлаан.

Данзыга кирген ниити 26.847.953 сонгукчулардан бадылаашкынга 20.809.029 кижи киришкен. Алжирни эргелеп башкарарын организастаар дугайында чазактың хоойлу төлевилелин деткип 15.198.714 кижи бадылаан. 4.996.322 эр, херээжен французтар анаа удур бадылааннар.

Конституция чөвүлелинин даргазының медеглээнин ёзугаар алырга, референдумнуң шуут түннелдерин каш хонгаш, бүгү сонгулда комиссиялары боттарының демдеглелдерин чугаалаан соонда, дораан-на албан ёзузу-биле чарлаар.

* * *

ПАРИЖ. (СЭТА). Францияның конституция чөвүлели Алжирге референдумнуң үезинде бадылаашкынының албан ёзузунуң түннелдерин чарлаан. Данзылаткан 4.414.636 сонгукчулардан 1.747.529 кижи Алжирни эргелеп башкарарын организастаар дугайында чазактың хоойлу төлевилели дээш бадылаан. Ол болза бадылаашкынга киришкен сонгукчуларның 40 хуузунан эвээжи болур. А 782.056 кижи удур бадылаан.

Конституция чөвүлелинин сан-медээлерин ёзугаар алырга, Алжирге бадылаашкынга 2.639.494 кижи киришкен.

Алжирде ханныг түннел

ПАРИЖ. (СЭТА). Алжирге чоруткан үш хүннүн «сонгулда чорудулгаларының» түннели дээрге 26 кижинин өлгени болгаш 50 алжирлернин балыглатканы ол болган деп «Либерасьон» солун бижээн. Француз чазактын алжир айтырыының талазы-биле амгы үеде политиказын араб чурттакчыларын деткиирин бо референдумга—санал-онал алыышкынынга чедип алыр дээш француз эрге-чагырганларын орлаажыышкынының долузу-биле буурап дүшкенинче ук солун кичээнгейни угландырып турар. Алжир Республиканың түр чазаанын кыйгырыынга харыы кылдыр Алжир хоорайларын чурттакчылары санал-онал алыышкынынга киржиринден чүгле ойталаан эвес, харын-даа национал-хосталга-лыг шимчээшкининиң түгүн түткаш, кудумчуларга чыскаалып үнүп, кадыг-дошкун аажылаашкыннарны-даа тоовайн турганнар.

«Алжир Республиканың түр чазаа делгерезин!», «Алжирге хамаарышпас чорукту тыпсыр!», «Хоругдатырганнарны хостанар!»—деп кыйгырыглар-биле араб чурттакчыларының чыскаалдары Сиди-Бель-Аббеске, Тиаретке, Трезельге, Константинага болгаш Батнага болгулаан.

Француз каргыс шагдаалар болгаш шериглер ол чыскаалдарны базарын орлаажыр дээш оон киржикчилерин боолаан болгаш Алжирниң хоорайларының кулумчуларынга хол даян патриоттарның ханы база катап төгүлген.

Алжир хоорай „херек чок" дээн

ПАРИЖ. (СЭТА). Алжир хоорайның чурттакчылары Алжирни углап-баштаарының дугайында деголльчу хоойлуну хүлээп албайн, оон ойталаан. Франс Пресс агентилелдин дыннадып турары-биле алырга, сонгулдага киришкен сонгукчуларның 72,2 хуузу санал-онал алыышкынынга «херек чок» деп харыылааннар. Ол хоорайның сонгукчуларының чүгле 27,8 хуузу де Голльдуң политиказы дээш бадылаан.

Алжирде тулчуушкуннар

КАИР. (СЭТА). Декабрь 24-тен январь 2-ге чедир дайын чорудуушкуннарының дугайында алжир национал-хосталгалыг шеригиин дээди командылалының дыннадыын парлаан.

Бо үениң дургузунда француз колонизаторлар 250 кижизин өлүрткен болгаш 248 кижизин балыглаттырган. Алжир шериглер французтарның 20 танкыларын болгаш куяктыг автомашиналарын, француз шериглерниң 4 самолёттарын узуткаш, дыка хөй боо-чепсектерни болгаш шериг дериг-херекселлерин ээлеп алган.

Бразилия Куба-биле дипломаттыг харылзаазын үспес

ГАВАНА. (СЭТА). Пренса Латина агентилелдиң корреспондентизинин Орос хоорайдан дыннатканы болза, Кубанын революстуг чазаа-биле дипломаттыг харылзааларны үзерин мээн чазаам күзевейн турар дээрзин Бразилияның президентизи Кубичек медеглээн.

Мобутунуң үези эрткен

Январь 9-та «Гардиан» деп англи солунуң бижээни болза: Каттышкан Нациялар Организациязының Конгода командылал черинин мурнунга — Лумумбаны хостаар, Мобутуну дужүрер, болдунар-ла дүргени-биле парламентиниң чыыдыр — деп мыңдыг үш сорулганы салыры чугула.

Патрис Лумумбаны хоругдалдап хоставаан шаанда конго айтырыг шиитпирлеттинмес-даа деп ол солун демеглээн. Лумумба болза Конгонуң премьер-министри болур ёзулуг эргелиг болгаш ол дугайы тодаргай билдингир. Лумумба колониализмге удур демиселдин тугу апарган.

Мобутунуң тергиидээшкини Конгога тайбыңны турүзүп шылаваан деп «Гардиан» уламчылап бижээн. Мобутунуң тергиидээр үези доозулган деп КНО-нуң анаа чугаалаар шаа келген. Бир эвес ол эки-тура-биле дүжүп бербес болза, ону дужүрер дээш күш хереглээр апаар чадавас.

Бразилияның Соңгу-Чөөн талазында чединмес түреңги чорук

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). «Нью-Йорк таймс» солунуң корреспондентизи Шульц болза Бразилияның Соңгу-Чөөн талазынга барып чорааш, чүүл бижээн. Ында ол канчаар-даа аажок делгем девискээрнин 20 миллион чурттакчылары эң-не багай байдалда чурттап, үргүлчү аштап-суксап турар деп ол ында демеглээн. Бразил чазактың тускай комиссиязы өөрткен чылын Соңгу-Чөөн талада байдалды өөренип көргеш, «Бразилияның Соңгу-Чөөн талазы болза хөгжүдүниң куду деннели турун турар америк дипте эң улуг район болган» деп түннээнин Шульц бижээн.

Соңгу-Чөөн таланың дыка хөй черлериндe чурттакчы чоннуң кижи санынга онзаштыр чылдың орулгазы чүгле 50 доллар. Чоннуң 75 хире хуузу бижик билбес. Эр кижилерниң назызының узуну 28 хар, херээженнерниң—32 хар болуп турар.

Ижин-шөйүлү аарыглары дыка хөй санныг өмиг өмер уругларны өлүмге таварыштырып турар. Корреспондентинин демеглээни болза Пиауи штаттың ийи суурларынга «өмиг өмер чаш уругларның чаңгызы-даа бир хар чедир чурттаваан». Дыка хөй уруглар өкпе туберкулезундан база кырлып турар.

Хензиние черде ажылдап турар чер хөлезилеп алыкчылары неделяның үш-дөрт хүннерин халаска ажылдаар ужурга таваржып турар. Соңгу-Чөөн чүктүң чурттакчыларының хөй нуруузу «канчап-чоопла дириг элецейнип чоруур чоор» деп сагыш салып турарын Шульц онзалап демеглээн.

Бразилияның Соңгу-Чөөн чүгүнде коргунчуг чүүл—ажыл чок чорук болуп турар. Чижээ, 800 муң чурттакчылыг Ресифт хоорайда 400 муң хире кижи долузу-биле азы кезик-чамдыызы-биле ажыл чок.

Хоорайларда көдээ черлерден келген муң-муң кижилер «Мокамбо» дээр куйларда ийикпе азы чер бажыңнарда, чок болза малгаш-баларлыг черде кадап каан адагаштар кырында казанакчыгаштарда аргастанып чурттап турулаар.

Жордао дээр хемнин суу сыыгап кире бээрге, муң-муң эр, херээжен кижилер, бичии уруглар ол сарыг довуракты дурнуккан сугну колдуунга чедир сүзүп алган турулаар. Олар бичии крабтарны—карангуэхоларны дилеп турары ол-дур. Ол—оларның кол-ла чемижи.

Ресфениң хоорай эрге-чагырганларының төлөлекчилериниң бирээзи ук хоорайның ядыылары канчаар чурттап турарыл деп айтырыгга харыылааш, мынча дээн: «Олар душ болган ажылдарның болгаш бичии үүрмек оорлаашкыннарның ачызыбиле чурттап турар». Бичии үүрмек оорлаашкыннын 85 хуузун назы четпээннер кылып турар деп ол немей чугаалаан.

Мячиктиг хоккей

Девискээр аайы-биле январьның 22-де Барнаул хоорайга өгелээр хоккей маргылдаазынга киржир дээре спортчуларны шилип алырының маргылдаазы доозулган.

Таңдының, Чадааананың, «Буревестниктің» болгаш «Динамонуң» командаларының ужуражыышкыннарынга студентилер тиилекчилер болганнар. Олар кымга-даа уттурбаннар. «Буревестник» болгаш Чадааананың командаларының ужуражыышкыны 3:3 санга хайым деп санаттынган, ынчалза-даа судьяның оюнну кошкак судьялааныңдан студентилерниң хаалгазынче ылап-ла кирген дөртку санны санаваны шын эвес.

Таңды болгаш «Динамонуң» командаларының ужуражыышкыны 4:3 санга таңдычыларның тиилелгезибиле доозулган. Ол оюн орай эгелээнинден оюнның төнчүзүнге чедир 15 минута четпейн чорда-ла карангылай берген болгаш оюнну шуут соксаткан. 15 минута иштинде чангыс эвес, харын 3-4 мячикти киирип болуру биллингир турбуже. маргылдаанын организакчылары ону чедир ойнатпаанны база-ла шын эвес.

Үстүнде 4 командалардан шилип алган дээре хоккейжилер эрткен чылгы чемпион—пассажирлер АТК-зының болгаш типографияның командалары-биле ужуражыр ужурлуг турган. Ол база бүтпейн барган, чүге дизе, АТК-ның-даа, типографияныңдаа хоккейжилери барык шуптузу бо чылын коньки кырынга дуруп бөрбээн болганнар. Ындыг турбуже АТК-ның болгаш типографияның чамдык хоккейжилерин чыынды командада киирген өлдептиг.

РСФСР-ниң улустарының кышкы II спартакиадазының программазында кирип турар маргылдаага бистин областың өмунээзинден барып ойнаар кижилерни ынчаар шилип алырының барымдаазы чок. Хоккей клюшказын холга туткаш, болдунуң спортчу мергежилин чүгле мурнунда чылдарда эвес, харын бо чылын көргүскен кижилер Барнаулга барып ойнаар ужурлуг.

В. КРАСНИКОВ.

Оорлар туттурган

Чадааанда дуржулга станциязының Хөндергей участогундан 2 инекти оор алган турган. Участоктуң малчыннары Манзырыкчы биле Химел-оол истеп эгелээннер. Сүт-Хөл районда Киров аттыг колхозтуң суурунга ис барып кирген.

Суурга суралгап турган, инектериниң бирээзин Монгуш Белектиң мунгаш кажаазындан диригге тып алган, а бирээзинин кежин, бажын болгаш ээдинин чамдыызын ол-ла кижинин кладовказындан уштуп алган.

Инектерни оорлап келгеннерХовалыг Конгар-оол биле Донгак Борис честешкилер болган. Кем-херек үүлгедикчилери туттурган.

М. ОЧУР-ООЛ.

Редактор К. С. ШОЙГУ.

Куш-культура болгаш СПОРТ

Совет хоккейжилерниң кайгамчыктыг тиилелгези

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). ССРЭ-ниң хоккей талазы-биле аныяктарның шилиндек командазы АКШ-тың национал шилиндек командазы-биле үшкү оюнда база тиилелгени чедип алган. Оюнуң ниити саны 6:3 болган.

ССРЭ-ниң аныяктар командазы АКШ-ка беш катап ойнаан. Бистин хоккейжилеривис Сонгу Дакота штаттың университединин командазын 4:3 санга, Миннесот штаттың университет командазын 10:2 база АКШ-тың шилиндек командазын үш катап 8:3, 10:1, 6:3 саннарга уткан.

СЭТА-ның корреспондентизи-биле беседазында совет команданың тренери Н. Эпштейнинин медеглээни болза, аныяк хоккейжилер кончуг эки ойнааннар, оларның хөй ССРЭ-ниң шилиндек командазынга төлептиг кандидаттар болурун көргүскенер. Аныяктар оюн санында-ла эки ойнап турганнар. Хоорайларының чурттакчыларының совет спортсменнерге көргүскени чылыг болгаш наыралдыг хүлээп алыышкыннарын Н. Эпштейн демеглээн.

Америк шилиндек команданың тренери Д. Плебен аныяк совет хоккейжилериниң мергежилинин дугайын бедин-биле үнелээн. Совет командаларының оюннарын 1950 чылдан бээр хайгаарап келдим, бо үеним дургузунда оларның чедип алган чедишкиннери кайгамчыктыг-дыр деп ол чугаалаан. Орустар мячикти эки дамчыгырлар-дыр, хаалгаже билдилиг бурунгаарлап, конькиге эки маннаарлар-дыр. ССРЭ-ниң хоккейжилери-биле ужуражыышкын саны биске кандыг-бир чаа болгаш ажыктыг түүвени берип келди.

Делегейнин ам болур чемпионадынга АКШ сөөлгү оюнга киришкен ойнакчылардан кижилерни колдаа киирер апаар. Плебеннин бодалын ёзугаар алырга, АКШ-тың шилиндек командазы бо чылын мергежил талазы-биле Канаданың, ССРЭ-ниң, Чехословакиянын болгаш Швециянын командаларынга аштырып турар.

Мячиктиг хоккей

Девискээр аайы-биле январьның 22-де Барнаул хоорайга өгелээр хоккей маргылдаазынга киржир дээре спортчуларны шилип алырының маргылдаазы доозулган.

Таңдының, Чадааананың, «Буревестниктің» болгаш «Динамонуң» командаларының ужуражыышкыннарынга студентилер тиилекчилер болганнар. Олар кымга-даа уттурбаннар. «Буревестник» болгаш Чадааананың командаларының ужуражыышкыны 3:3 санга хайым деп санаттынган, ынчалза-даа судьяның оюнну кошкак судьялааныңдан студентилерниң хаалгазынче ылап-ла кирген дөртку санны санаваны шын эвес.

Таңды болгаш «Динамонуң» командаларының ужуражыышкыны 4:3 санга таңдычыларның тиилелгезибиле доозулган. Ол оюн орай эгелээнинден оюнның төнчүзүнге чедир 15 минута четпейн чорда-ла карангылай берген болгаш оюнну шуут соксаткан. 15 минута иштинде чангыс эвес, харын 3-4 мячикти киирип болуру биллингир турбуже. маргылдаанын организакчылары ону чедир ойнатпаанны база-ла шын эвес.

Үстүнде 4 командалардан шилип алган дээре хоккейжилер эрткен чылгы чемпион—пассажирлер АТК-зының болгаш типографияның командалары-биле ужуражыр ужурлуг турган. Ол база бүтпейн барган, чүге дизе, АТК-ның-даа, типографияныңдаа хоккейжилери барык шуптузу бо чылын коньки кырынга дуруп бөрбээн болганнар. Ындыг турбуже АТК-ның болгаш типографияның чамдык хоккейжилерин чыынды командада киирген өлдептиг.

РСФСР-ниң улустарының кышкы II спартакиадазының программазында кирип турар маргылдаага бистин областың өмунээзинден барып ойнаар кижилерни ынчаар шилип алырының барымдаазы чок. Хоккей клюшказын холга туткаш, болдунуң спортчу мергежилин чүгле мурнунда чылдарда эвес, харын бо чылын көргүскен кижилер Барнаулга барып ойнаар ужурлуг.

В. КРАСНИКОВ.

КИНОТЕАТРЛАРГА

БӨГҮН

«ВЛКСМ-НИҢ 30 ЧЫЛЫ» (улуг залга): **«Көргүзүг соксаттынган»** — 11.30, 1.30, 3.30, 5.30, 7.30, 9.30 шактарда; (биче залга): **«Амдызында мээн-биле кады болганында»** — 4.30, 6.30, 8.30 шактарда.

«КАА-ХЕМ»: **«Яков Свердлов»** — 11.15, 1.15 шактарда; **«Бурган» чуруу»** — 3.15, 5.15, 7.15, 9.15 шактарда.

«ВОСТОК»: **«Прери кудумчу»** — 3.15, 5.15, 7.15, 9.15 шактарда.

ОБЛАСТЫҢ КИНОЭКРАННАРЫНГА

деп кинону көрүнер.

Кызыл хоорайның Сесерлиг кудумчузунда № 40 бажында чурттап турар Петр Федорович Харченко Кызыл хоорайның Медицинский переулогунда № 5 бажыңның № 14 квартиразында чурттап турар Александра Федоровна Врублевскаядан чарлыр дугайында херекти көдүрүп турар. Ук херекти Кызыл хоорайның улус судунга көөр.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл, Щетинкин кудумчузу, бажың № 3 ТЕЛЕФОННАРЫ: редакторнуң 24-63, редакторнуң оралакчызының 35-24, пропаганда килдизинин 23-54, харыысалгалыг секретарының болгаш харыысалгалыг дежурныйның 23-35, көдээ ажыл-агый, үлетпүр болгаш транспорт килдистериниң 25-38, партийжи-амыдырал болгаш культура - амыдырал килдистериниң 37-13, иштики информация килдизинин 20-60, чагаа болгаш совет турүзүг килдистериниң 21-27, литажылдакчыларның 22-64, бухгалтерияның 31-75, корректорларның 21-47. Солун келбейн барганда 32-75 телефонче долгаар.

ТС — 00215. Чагыг № 53. Культура эргелелинин типографиязы